

Trianon és az 1990 óta elmaradt rendszerváltás A liberalizmus és szabadkőművesség szerepe a magyar nemzet tragédiájában (2. rész)

MÁSODIK RÉSZ

A kommunizmus összeomlása: Az elmaradt rendszerváltás 1990 után

„Két erő tart felül a sokaságon: ítélet és akarat ereje [...] Jegyezd meg: azt, ami legegyszerűbben, s legtermészetesebben vezet célra, kitalálni kevés ember dolga. Az emberek legnagyobb része saját fejével nem gondolkodik; s régi állásából annál kevésbé mozdul ki saját akaratánál fogva. A sokaságot szokás és előítéletek tartják fogva; s azoktól megszabadulni a lélek restsége nehezen engedi [...] Jól megértsd: nemzet és sokaság egymástól különböznek...”¹

Egy egészen más világban kerülhetett volna sor a rendszerváltásra 1989/90-ben, mint a 20. század eleji nemzetközi helyzet. A két 20. századi diktatúra – nácizmus és kommunizmus (melyek a világhatalomra törő pénzügyi csoport stratégiával szemben való ellenállásból születtek) – leverése után e csoport kezébe került a nemzetközi politika irányítása, mivel az Amerikai Egyesült Államok a földkerekség egyedüli nagyhatalmává vált, s ott a pénzügyi hatalmi csoport volt már uralmon. Ez az uralom a múlt század hetvenes éveiben bontakozott ki Amerikában a maga teljességében, ezért nevezem a modernitás első kétszáz esztendejével szemben a második világháború utáni kort késői modernitásnak. Azóta persze ez a perspektíva bizonyos fokig megváltozott, egyrészt Kína, de más nem-nyugati országok, mint India vagy Brazília, hatalmának növekedésével, melyek nem állnak a világhatalomra törő csoport irányítása alatt; másrészt a nem-nyugati civilizációkban egyre erősödő ellenállás révén az Egyesült Államok és szövetségesei imperialista magatartásával szemben, mint, például, az ún. iszlamista terrorizmus, mely nem más, mint egy kultúra s annak középpontjában lévő vallásos hit önvédelme.

A világhatalomra törő csoport egyre növekvő befolyását a modernitásnak egy elkerülhetetlen, a 19. század óta bekövetkező fejleménye nagymértékben elősegítette. Ez volt a tömegek társadalmának kialakulása, amit Kölcsey már 1837-ben meglátott és a 100 évvel később élő spanyol filozófus, Ortega y Gasset, nézeteivel megegyező kifejezésével „sokaságként” írt le. A tömegettársadalom tagjai nem saját ítéletük és akaratuk szerint cselekednek, hanem gondolkodás nélkül követik a többieket – akiket viszont a hatalmi csoporthoz tartozó vagy az által megfizetett vezetők irányítanak. A tömeg nem öntudatos, nem ismeri fel, hogy mi a közjó, vagyis mi saját érdeke, mint közösségnek, hanem délibábok, illúziók és reménytelen remények után fut. Ezért hangsúlyozza Kölcsey, hogy a sokaság és a nemzet különböznek egymástól, mert a nemzetet egy sorsközösségben élő, történelmi

öntudattal rendelkező és a maga kulturális értékrendszeréhez hű nép alkotja, míg a sokaságban minden hagyományos érték feledésbe merül. A nacionalizmus és faji megkülönböztetés elméletével szemben a múlt század nagy magyar filozófusa, Bartók György mutatott rá az igazi nemzet igazi jellemvonásaira egy kevésbé ismert tanulmányában.²

A tömegtársadalom sokaságának jelentőségét a világhatalomra törő csoport szempontjából kiegészítette a második világháború után bekövetkezett kommunikációs technológiák fejlődése, mely lehetővé tette az elektronikus média hálózatának létrejöttét. Ezek a médiumokon keresztül – rádió, televízió, az internet – az azok programját irányítók óriási hatalomra tettek szert, egyrészt a közvélemény teljes mértékű befolyásával, másrészt, s ez különösképpen fontos, mert felnagyítják a tömegtársadalom legrosszabb jellemvonásait, a mentalitások és vélemények szinte elképzelhetetlen uniformizálása révén. Az individualizmus leple alatt az egyéni vélemények s egyes kulturálisan egymástól különböző népcsoportok perspektívájának átfogó egységesítése ment végbe. Ezt a folyamatot nevezem „ideológiai uralomnak”, mely magában foglalja a politikailag korrekt követelményét (mivel minden nézeteltérés politikai jelentőségű lett), s annak a kisebbségnek, mely bármiben is eltér a háttérben álló irányítók ideológiai irányításától, elhallgattatását, ha kell a legerőszakosabb eszközökkel is (gondoljunk például Matthew Simmonsra, a hivatalos állásponttal szembenálló világhírű amerikai olajszakértőnek 2011 januárjában való meggyilkolására).

Habozás nélkül meg lehet állapítani, hogy a tömegtársadalom és a mentalitások és perspektívák kontrolljának korszakában a demokratikus politikai rendszer minden értelmét elvesztette. A demokrácia hangos követelménye, éppen úgy, mint a korlátlan individualizmus úton-útfélen való kihangsúlyozása csak arra szolgál, hogy elfedjék az egyéniségek és a tömegek életét hatalmukba hajtó pénzügyi csoportok valódi céljait. Ide kell sorolni az emberi jogok témáját is, mely elsősorban arra szolgál, hogy ellensúlyként lehessen hangoztatni az egyre erősödő állami centralizmussal szemben, beleértve a regionális intézmények, mint az Európai Unió autokratizmusát is, mely egyre fokozódik a hatalmi csoport érdekeinek megfelelően.

Ebben a világhelyzetben kellett volna a szerencsétlen Magyarországon a rendszerváltásnak megszületnie.

(Nincs rendszerváltozás forradalom nélkül) A magyar történelem legutolsó meghatározó eseménye az 1956-os forradalom, melynek eszmeisége a szovjet birodalom felbomlását követő korszakban is elkerülhetetlenül befolyásolta azt, amit rendszerváltozásként várt el a nemzet. Ezzel már azt is kifejeztem, hogy nem egy bármiféle rendszerváltozás általános, a világ minden részén érvényes, politikai-elméleti meghatározásról lesz a következőkben szó, hanem a szovjethatalom nyomása alól felszabadult Magyarországon elvárható rendszerváltozásról. Az alapvető adottságok és az ott uralkodó körülmények minden kelet-európai országban mások voltak, s így eleve kizárnak teoretikus összehasonlításokat a különböző államokban lefolyt eseményekről.

Né felejtjük el, hogy az 1987-ben tartott lakiteleki találkozó 150 részvevője a következőket hangsúlyozta közös nyilatkozatában: „A magyarság történelmének egyik súlyos válságába sodródott. Népmozgalmi erejében megroppant, önhitében és tartásában megrendült, kohéziójának kapcsai tragikusan meglazultak, önismerete megdőbbszintűen hiányos. Összeomlással fenyegető gazdasági válságnak néz elébe. A magyar etnikumot példátlan széttagoaltság sújtja. Nemzetünknek nincs közösen vállalható jövőképe.”²³

Egy rendszerváltozás nem az előző rendszernek egy új variációját jelenti, hanem egy teljes, tökéletes, visszafordíthatatlan átalakulást. Ezt természetesen semmiképpen nem akarták elfogadni azok, akik a változás vesztesei lettek volna, ezért az 1994-es választások

eredményeképpen hatalomra került Horn Gyula kormánya, ugyanúgy, mint a következő szocialista-liberális kormányok, rendszerváltás alatt tulajdonképpen modellváltást értettek – előzőleg a szovjet kommunista párt urai előtt hajtottak fejet, ezentúl pedig az Egyesült Államokban székelő, de az Európai Uniót is szolgálatában tartó nemzetközi pénzügyi oligarchia vezetői előtt. Moszkva helyett Washington és Brüsszel – amint ezt már egy 1996-ban megjelent tanulmányomban kifejtettem.⁴

Egy rendszerváltás nem egy átmenetet jelent a társadalmi, politikai és gazdasági élet két formája között, mert ez azt jelenti, hogy a két életformának közös alapjai vannak. Nem! *Egy rendszerváltás csak forradalmi lehet, mert csak egy forradalom vezethet egy olyan teljes átalakuláshoz, mint amelyről az előbbieken szoltam.* Ugyanakkor egy valódi forradalom, az emberélet minden aspektusának totális megújulását magával hozó forradalom, elkerülhetetlenül vérontással jár. Erről tanúskodik a világ története az ókortól kezdve, hiszen nem ismerünk olyan a nép által kivívott forradalmi változásokat, amelyek mosolygó emberek között, békés úton zajlottak volna le. Tulajdonképpen ugyanezt mondja Körösi András is elemezve az új magyar demokrácia sikertelenségének okait:

„A patológikus vonások kialakulását elősegítő tényező a rendszerváltás felemássága, »bársonyos«, elitista tárgyalásos jellege... kétségtelenül felemás volt a rendszerváltás, hiszen a nómenklatura elit jó része nem tűnt el, hanem – rövid megingás után – pozícióit átmentette, vagy konvertálta valamely más területre... az alkotmányos-intézményi szinten végbemelő rendszerváltáshoz nem kapcsolódott szimbolikus politikai váltás, ami egy morális politikai megújulást megalapozhatott volna, így nem jött létre politikai közösség... A demokrácia, vagy a res publica ugyanis nem pusztán jogintézmények együttese, hanem morális politikai közösség... az eliticirkulációs helyett az elitreprodukciós megközelítés írta le jobban a rendszerváltást... A demokráciának nem jöttek létre közös morális és politikai mércéi. A magyar rendszerváltók nagy része megfeledkezett arról, hogy a politikai és az erkölcsi egyaránt megelőzi a jogot.”⁵

A Szovjetunió belső felrobbanását követő időszakban jelent csak meg egy olyan forradalomnak a képe – a „bársonyos forradalom” vagy „velvet revolution” –, amelynek folytán a szembenálló forradalmi felek leülnek egy tárgyalóasztalhoz s ott cserélik ki nézeteiket és beszélnek meg a teendőket, hogy egy vérontás nélküli, de teljes rendszerváltozás hozzon magával egy új világot. Ez a hihetetlenül hazug állítás kizárólag a hatalomra törő oligarchia céljait szolgálta azért, hogy a kommunista rezsimnek az új körülményekbe minden nehézség nélkül átsimuló, fiatalabb nemzedékét beolvassza a liberális politikai irányzatba, elkerülve mindenfajta ellenségeskedést és küzdelmeket, s így az egész társadalmat behajthassa igájába. Természetesen e megoldás előmozdító megkapták a megfelelő jutalmat szolgálataikért, nemcsak anyagi értékekben, hanem a hatalom élvezésében is – ami sokak számára még a pénznél is fontosabb.

A magyar szabadkőműves páholyok új erőre kaptak 1985 után, amikor a világhelyzet alakulása egy 1945 óta eddig nem ismert, jelentős politikai szerepet biztosított nekik. A Magyar Szimbolikus Nagypáholy 1989-ben alakult hivatalosan újra. Így a reformkommunista irányzattal párhuzamosan egy másik politikai erő jött létre, két egyidejű társadalmi folyamat, melynek a világhatalomra törő oligarchia politikai érdekeinek szempontjából együtt kellett dolgoznia, tulajdonképpen „összeötvöződni”, hangsúlyozva a demokrácia intézményeinek megteremtését, a kapitalista szabadpiac elvének

gyakorlatba való átültetését, s ez utóbbival kapcsolatban az állami vagyon teljes körű privatizációját. E két irányzat egyik legbefolyásosabb összehangolója – lévén, hogy mind a kommunista pártban, mind a szabadkőművességben elsőrendű szerepet játszott – valószínűleg Aczél György volt.

Magyarországon tehát nem volt rendszerváltás, mert nem volt forradalom.⁶ Ezért oly visszatetsző Antall József nagyhírűvé vált mondása – „tetszetek volna forradalmat csinálni” –, mely lényegileg az általa előnyben részesített „kerekasztalos és paktumos” megoldás frappáns kifejezése. A nemzeti-népi erők, melyekre hárult volna a forradalom megvívása, gyengék és szervezetlenek voltak, már csak azért is, mert a Kádár-rezsim politikája teljesen szétzilálta őket. Ezzel szemben a kommunista vezetők egy az oligarchia politikájával való megalkuvásra kész csoportja tudatosan és rendszeresen készítette elő a modellváltáshoz szükséges feltételeket, ha nem is mindig egymással való teljes egyetértésben. Végül a nyugati államok politikai és gazdasági irányítói, s nem egy esetben az oligarchia tagjai maguk, minden lehető eszközzel, nem kerülve el néha még a nyílt, durva fenyegetéseket sem, támogatták a liberális, polgárinak minősített, különféle politikai csoportosulásokat pénzzel, médiakampánnyal és sokszor családok reménykeltéssel is. A háttérbeli intézkedések pedig a szabadkőműves szervezeteken keresztül történtek.

Legjobb példája a pénzügyi oligarchia által irányított nemzetellenes politikának az igazságtétel ügyének, vagyis a volt kommunista vezetők felelősségre vonásának mindenáron való elkerülése volt. A Zétényi–Takács néven ismert, s az országgyűlés elé beadott törvényjavaslatot a hatalmon lévő Magyar Demokrata Fórum kormánya siklatta ki, annak ellenére, hogy a parlamenti frakció elfogadta a javaslatot. Az csak természetes volt, hogy az MSZP tagjai, valamint a Kádár-rezsimben valamiféle előnyben részesültek a törvény elfogadása ellen voltak, de az Ellenzéki Kerekasztal más részvevőinek, mint például az SZDSZ-nek, az ellenkezése teljes mértékben meghazudtolta a közvélemény szemében játszott radikális antikommunista pozíciójukat. A törvénytervezetet Göncz Árpád köztársasági elnök átküldte normakontrollra az alkotmánybíróságnak, s annak első elnöke, Sólyom László, azt megvétózta.

(Az elmaradt rendszerváltás előzményei)

(a) AZ ÁTÖRÖKLÖTT MENTALITÁS

Az elmaradt rendszerváltást előkészítő s az annak őszinte megvalósítására törekvő erőfeszítések elbuktatását célzó tevékenységek arra a mentalitásra számítottak, amely a magyar nép nagy részét jellemezte 40 éves kommunista uralom után. E mentalitás jellemzésére négy vonásra szeretnék utalni:

– *Először*, a kádárista rendszerrel való elkerülhetetlen megalkuvásból eredő fásultságra, mely miatt egyesek nem tudták felmérni a Szovjetunió hanyatlása révén kialakult helyzet forradalmi jelentőségét s a politikai demokrácia bevezetésének elszalasztható alkalmát. Ennek bizonyága az, hogy az első demokratikus választásokban való részvétel nem haladta meg az 51 százalékot – egy racionálisan gondolkodó ember számára érthetetlen magatartás. Tamás Gáspár Miklós jól jellemzi a kádári rendszer társadalmi örökségét, leleplezve egyúttal a mai liberálisok vonzódását az ún. forradalmi szocializmushoz, mely lehetővé tette a kilencvenes évek „szent szövetségét” az SZDSZ és az MSZP között:

„A kádári örökség lényege éppen a süket fogyasztói-kispolgári rendőrállam – épp az, *ami manapság oly népszerű* –, hiszen a forradalmi szocializmus dinamikus világszemléletét és emancipatorikus-missziós aktivizmusát Nagy Imre *elvitte magával a sírba...* [A Kádár-rendszer] egyszerűen volt a forradalmi

szocializmus és a politikai demokrácia lassú kivégzése. Mindkettőnek az egyidejű dialektikus semlegesítése volt a kádárizmus lényege, ezt hitte gazdasági fejlődésnek az etatista fogyasztó-kispolgár...” (kiemelés az eredetiben)⁷

– *Másodszor*, az előzőekben említett alkalmazkodásból és fásultságból eredően a kommunista vezetőkkel szemben megmaradó kisebb vagy nagyobb fokú bizalom, mely az Antall-korszak csalódásai után az MSZMP utódpártja, a Horn Gyula által vezetett Magyar Szocialista Párt győzelméhez vezetett 1994-ben. Erre mutat az is, hogy egy új, valójában szocialista párt megteremtésére nem volt igény a társadalomban.

– *Harmadszor*, a fentiekkel szöges ellentétben álló meggyőződés, hogy az elképzelt rendszerváltozás így vagy úgy, de mindenképpen az életszínvonal gyors emelkedéséhez fog vezetni, anélkül, hogy a magyar népnek nagyobb nehézségekkel kellene szembenéznie és szinte áthidalhatatlan problémákkal megküzdenie.⁸ Ennek bizonyítéka, hogy az évek során egyre nőtt a nem javuló életszínvonal miatti elégedetlenség s a kommunista múlt minimális, de biztos életnívójával kapcsolatban érzett nosztalgia.

– *Negyedszer*, az megingathatatlan reménység, hogy a Nyugat, vagyis az Amerikai Egyesült Államok és az Európai Unióba tömörült nyugat-európai országok mindent meg fognak tenni Magyarorszáért, s mindannak kritikátlan elfogadása, amit a Nyugat óhajt, javasol, vagy ráerőszakol a magyarokra. Ezért máig is európai mércéről, európai normákról esik minduntalan szó, melyekhez alkalmazkodni kell – mintha a nyugati világban nem lenne, még a hatalomra törő pénzcsoporthoz belül is, többféle mérce és norma, s mintha lennének megváltozhatatlan gondolati és magatartási szabályok, melyeket az ún. nemzetközi közvélemény képvisel.

A fentiek csak részben egyeznek meg Fricz Tamás meglátásaival 1990-ben írt tanulmányában a kommunista múlt öt nemzedékének szerepéről.⁹ Szerintem a Fricz által analizált csoportok közül a második, az *alkukötők* generációja, melynek alapélménye 1957 és 1963 között alakult ki; a negyedik az „*öreg*”-*fiatalok* nemzedéke, mely a hetvenes évek közepe után teljesen kiábrándult a Kádár vezette bürokratikus-parancsuralmi rendszerből; és, végül, a *válságnemzedék*, a legfiatalabb, 1990-ben húszas éveiben járó korosztály, mely a nyugati értékek felé teljesen nyitott volt, ezek a korosztályok felelősek elsősorban a rendszerváltás elmaradásáért. Az első két generációból kerülnek ki a volt kommunista párt támogatói, beleértve a gazdasági hatalmat magukhoz ragadó fiatal kádárista nemzedéket is, míg a válságnemzedéknek köszönhető az elfajult liberalizmus és a túlzott individualizmus minden meggondolás nélkül való támogatása.

Ezeknek a korosztályoknak, valamint az anyagi jólétért magukat bárkinek eladó egyének tevékenysége folytán lett a rendszerváltásból egy egyszerű modellváltás – Moszkva helyett Washington, s az amerikai politika hű letéteményese, Brüsszel szolgálai követése az igazi rendszerváltás helyett. Az alkukötőknek és öreg-fiataloknak mindegy volt, hogy melyik modellt követik, míg a válságnemzedéknek kimondottan ez felelt meg (lásd az SZDSZ-re szavazók nagy számát 1990-ben).

(b) A MEGMENTŐ IDEOLÓGIA: A LIBERALIZMUS

A Magyarországot a huszadik század végén előntő liberalizmus teljesen különbözött a század elejének Tisza által fémjelzett szabadelvűségétől. Ez a szabadelvűség még a klasszikus liberalizmusban gyökerezett, s annak elveit alkalmazta egy olyan helyzetben, melyben ezek az elvek a nemzet vesztéhez vezettek.

A késői modernitás liberalizmusa evvel szemben egy teljesen elfajult liberalizmus a klasszikus szabadelvűséggel összehasonlítva; egyrészt, mert a posztmodern tömegkultúrának megfelelő ideológiát képvisel; másrészt, s ez jelenti a legnagyobb változást, a liberalizmust

a világhatalomra törő pénzügyi oligarchia eszközüvé tette. Így a liberalizmus tartalma önkényessé vált, az liberális, ami e csoport pillanatnyi érdekeinek megfelelt.

A késői modernitás liberalizmusának analizisében Kende Péter: *Republikánus szabadelvűség felívelése és lehanyagatlása* című 2010-ben megjelent tanulmányát használok fel,¹⁰ mert világosan összefoglalja az „új” liberalizmusnak a rendszerváltást megakadályozó jellemvonásait. Kende a következő képen foglalja össze a legfontosabb különbséget az SZDSZ-es liberálisok és a magyarság többi részének felfogása között:

„Az eddig említett tényezőknél is hangsúlyosabban esik latba az a szemlélet, amely az RSZ [republikánus szabadelvűség] magyar híveit a nemzet történetéhez, valamint a Kárpát-medencében való elhelyezkedéséhez fűzi, s amely több vonatkozásban is elhatárolja őket a többség „spontán” – azaz megörökölt – beállítottságától. Kezdődik ez a különbség az ország XX. századi történetének – helyesebben: e történet bizonyos pontjainak – megítélés körül (ennek részletezésére itt se hely, se szükség nincsen). Folytatódik a Trianon-komplexushoz való viszonyulásban (elkerülhető volt-e a történelmi Magyarország feldarabolása, s kit terhel a felelősség annak mikéntjéért). Érinti azt a roppantul fontos kérdést, hogy kiből is áll a jelenkori magyar nemzet, s hogy a határon kívülre került magyarokkal milyen jellegű kapcsolatok lehetségesek és kívánatosak. Kiterjed végül még az Európai Unióval, valamint a pénzügyi világ meghatározó szervezeteivel való kapcsolatokra. Lehetséges, hogy ez a felsorolás nem teljes, illetve hogy igen jelentős vonatkozásokat csak impliciten tartalmaz. (Például, hogy a 2. világháborúban történt zsidóüldözésekért milyen felelősség terheli a hivatalos Magyarországot. E kérdésben nagy különbség van nemcsak a liberálisok és a nem-liberálisok között, hanem a bal- és a jobboldal támogatói között általában.) A jobboldal ideológusai és politikai vezetői nézetkülönbségekre való hivatkozással szokták a liberálisokat a nemzet sorsa iránt érzéketlennek, ha nem éppen nemzetellenesnek minősíteni. Ebben a sokszor hallott vádban mindig nyitva marad az a kérdés, hogy ki és mi a nemzet, hallgatólag pedig az sugalltatik, hogy nemzeti ügyben megszólalni csak annak van joga, aki jobban magyarkodik. Holott azt is lehetne gondolni, hogy annak van joga, aki a nemzet javára célszerűen cselekszik.”¹¹

Kende tanulmányának idézett sorai kitűnően összegezik az 1990 utáni Magyarországot romba döntő, a nemzetközi pénzügyi oligarchiát kiszolgáló „új” liberalizmus lényegét. Ebből érthető meg az is, hogy a szerző miért fogalmazhat úgy, hogy e liberalizmus hordozója elsősorban a budapesti értelmiség volt – melyet sokszor „humánértelmiségnek”, máskor „médiáértelmiségnek” nevez – de ezek közül kizárja a „népi értelmiséget”, amely, többek között, „spontán” meggyőződésai izolálják a liberalizmus híveinek körétől.

Ugyanakkor, anélkül, hogy a 20. század eleji helyzetre is hivatkozna, rögzíti, hogy a magyar liberálisok inkább a szocialistákkal, sőt kommunistákkal is szimpatizáltak, mint a nemzeti vagy polgári erőkkal, s ezt, akarva-akaratlan, az 1945 utáni nézeteik hasonlóságára vezeti vissza, amikor a szovjet csapatok által való „felszabadítást” mint a „teljes újrakezdés” lehetőségét értékelték. Meglepi az a kijelentése, hogy a Horn-kormány idején az MSZP-vel való szövetségkötést az magyarázza, hogy a szocialisták „szakítottak a leninizmussal, és minden jel szerint a parlamentáris demokrácia híveivé váltak” (kiemelés tőlem, S. V.).

Kende szerint Magyarországon csak egy kisebbség fogadja el „a nyugatias polgári átalakulás” feltételeit, melyek garantálják a „társadalom gyors és merész haladását” a teljes nyugati értelemben vett modernizáció felé, amelyeket csak a „Károlyi-forradalom” valósított meg. Különösen fontos, amint a magyar jobb- és baloldali szabadság fogalmának különbözőségére utal. Az első számára (melyet az átlagos közember képvisel) a szabadság a közösség lételeme, a nemzeti függetlenség jelentőségével azonos, míg a második számára (a művelt értelmiség tagjai) kizárólag az egyén gondolati és cselekvési szabadsága. Ugyanakkor a két felfogást alapvetően megkülönbözteti az, amit egyenlőség alatt értenek, mert a liberális eszmeiség hívei azonosulnak a férfiak és nők, vagy gyermekek és szülők kapcsolatára vonatkozó modern normákkal, beleértve a homoszexuális párválasztáshoz való jogot.

Bár Kende nem említi, az SZDSZ 1990-től kezdve küzdött az állam és az egyház következetes elválasztása mellett, s noha elismerte a hitoktatás szabadságát, azt csak a tan- és órarenden kívül, fakultatív módon engedte meg. Ennek keresztülvitele érdekében az egyházi törvény megváltoztatását javasolta.

A 20. századvégi liberális ideológia főtételeinek Kende Péter által való összefoglalása világosan mutatja, hogy ez nem volt más, mint a nemzetközi pénzügyi oligarchia hatalomra jutásának eszköze, mert a különféle közösségeknek, például a nemzet vagy a család, és a társadalom humanista alapstruktúrájának, például az igazi szabadság ideáljának átformálása szabadossággá, felszámolását szolgálja. Mint ahogy ez később bebizonyosodott a kommunizmus felszámolása utáni korszakban, mind a háttérből irányított minden politikai fejlemény, mind a nemzeti vagyon kisajátítása vagy a gazdasági tevékenységek teljes tönkretétele ugyanezeket a célokat szolgálták.

(1988 és 1993: A kommunista befolyás átmentése és fenntartása) A rendszerváltás megvalósulása három politikai irányzat befolyásától és céljaik esetleges egybeesésétől, valamint együttműködésüktől függött: *először*, a kádárista kommunista párt (MSZMP) különféle csoportjai; *másodszor*, a „nyugati” hatalmi érdekeket és ideológiát reprezentáló trendek; *harmadszor* pedig, a kisszámú és szervezetlen, népies-nemzeti gondolkodást képviselő közösségek tevékenységétől.

(a) A szovjet csapatok kivonása a kommunista befolyás átmentése árán

Mindenekelőtt le kell szögezni, hogy a Szovjetunió gorbacsovi időszakában minden objektív politikai megfigyelő számára világos volt, hogy a szovjetek kelet-európai birodalma felbomlik, s csapataikat előbb-utóbb visszavonják a térségből, így Magyarországról is. Ennek bizonyítéka az, hogy amikor Németh Miklós és Horn Gyula meg akarták nyitni az Ausztriával közös határokat a keletnémet menekültek előtt, s Moszkva véleményét kérték, azt a választ kapták, hogy „csináljatok, amit akartok, bennünket ez nem érdekel”. Ezért az az érvelés, hogy mindent meg kell tenni az orosz hadsereg visszavonása érdekében az ország területéről, amint ezt Antall József is hangoztatta, egy hamis érvelés volt, s arra szolgált, hogy evvel magyarítani lehessen a volt kommunista káderek és titkosszolgálati ügynökök bármilyen módon való átmentését az új korszakba – ha ezek hajlandónak mutatkoztak a világoligarchia érdekeit szolgálni. Az utolsó szovjet katona 1991. június 19-én hagyta el hazánk földjét.

A szovjet csapatok teljes kivonása Magyarország területéről természetesen a szokásos feltételek mellett történt; így, egyrészt, a Szovjetunió kárpótlása a hátrahagyott épületekért és javakért; másrészt, egy barátságos politikai és gazdasági viszony kiépítése

a két ország között, különös tekintettel minden szovjetellenes megnyilvánulás megtiltására az új állam keretei között. De ugyanakkor a tárgyalások folyamán a volt kommunista párt képviselőinek sértetlenségét, további részvételét az ország politikai és gazdasági életében is biztosították, külön kiemelve a volt titkosszolgálati embereinek védelmét. A volt kommunisták jövőbeli helyzetének biztosítására olyan, egyébként eddig a történelemben ismeretlen intézkedések meghozatalával akarták a tárgyaló felek (melyek között bizonyára jelen voltak a nyugati államok képviselői is) biztosítani, amelyek kimondottan az új magyar állam szuverenitásának korlátozásával jártak s máig is érzékeltetik hatásukat. Ilyen intézkedés volt először az a követelmény, hogy az igazságszolgáltatás maradjon a kommunista időkben kinevezett bírák és ügyészek kezében; másodsor pedig az, hogy az államvagyon minden lehető módon a kommunista személyek és ezek legszélesebb körei tulajdonába kerüljön. E két utóbbi kikötésre nem szükséges semmiféle bizonyítékot keresni, mert az 1990 óta eltelt esztendőök létükre és érvényességükre tanúságot szolgáltatnak.

(b) *Az MSZMP viszonyulása az 1988–1989-ben kialakult helyzethez*

A kommunista párt káderei három csoportra oszlottak; az az idősebb korosztály,¹² mely nem értette meg az idők változásának teljességét,¹³ tehát azt, hogy a marxista–leninista ideológia és a párt könyörtelen uralmának elkerülhetetlenül vége van, hiszen úgy látszott, hogy a nyugati hatalmak elfogadják a gorbacsovi stratégiát, mely a pártállami diktatúra továbbélését célozta, bár az előzőnél sokkal enyhébb formában.¹⁴ Ezek a hithű kommunisták így csak valami olyasfélét tudtak elképzelni rendszerváltásként, mint Gorbacsov enyhített proletárdiktatúrája Oroszországban a Varsói Szerződés többi volt tagjával való közös fejlődés folyamán. Sokan, így Grósz Károly is, az MSZMP részekre szakadásától félték.

A kommunisták második csoportja felismerte, hogy az országban az utolsó két évtized rossz gazdasági politikája miatt egyre nőtt az elégedetlenség, s ennek különösen hangot adtak az ún. reformpártiak, valamint azok a fiatal nemzedékek, akik felmérték a kommunista tábor Nyugattól való lemaradását gazdasági téren és hajlandók voltak „belesimulni” az onnan átvett liberális, piacgazdasági keretekbe.

A harmadik csoportot az előzőnek legradikálisabb szárnya alkotta, az, amely tudatosan készítette elő a nyugati értelemben vett hatalomváltást, előnyt adva a jövőben a volt kommunista káderek gazdasági hatalmának, biztosítva azt is, hogy a párt új formájában – szocialista pártként – komoly szerepet töltsön be a pluralista politikai színpadon. Ennek a csoportnak a szerepére jellemző Grósz Károly másfél órás interjúja Orosz Józseffel a Kossuth Rádióban 1996. január 20-án. Grósz szerint az MSZMP tudatosan felkészült arra, hogy csak színleg adja át a hatalmat az Ellenzéki Kerekasztalnak, hogy azonnal vissza is vegye, amint erre később lehetősége kínálkozik. Olyan kádereket „választottak ki” a szabadkőműves páholyok segítségével, amelyek különösen alkalmasnak látszottak a „rendszerváltás” végrehajtására, illetve az új, kvázi demokratikus Magyarország vezetésére, vagy azért, mert zsarolhatók, vagy már úgymint beszervezettek, vagy éppen szabadkőművesek. Grósz világképe szerint a globalizmus igazából világkommunizmus (vö.: az egységes világállam elképzelésével!), ezért nem kell a kommunistákat végleg kiakolbólítani a hatalomból, hanem meg kell egyezni velük. A volt állampárt szalonképessé festette-varázsolta magát a Nyugat és a hazai szavazó polgárok előtt; mellel ügynökei révén közvetlenül beépült az ún. rendszerváltó „történelmi” és egyéb polgári pártok tagságába és vezetőségébe, hogy már csírájában átvegye felettük a politikai ellenőrzést.¹⁵

1989 elején az MSZMP különféle intézményeinek nagyszámú ülése foglalkozott a jövő kérdéseivel, s az ott megfogalmazott követelményeknek az összegzésével kezdtem el az akkor uralkodó politikai helyzet leírását, mert már ezekből a nyilatkozatokból és közleményekből is fontos következtetéseket vonhatunk le a továbbiakkal kapcsolatban.

Természetesen minden dokumentum hivatkozik a 70-es évek rossz gazdasági politikájára miatt kialakult gazdasági válsághelyzetre, melyet a nemzetközi gazdaság terén mutatkozó nehézségek csak súlyosbítottak. Az életszínvonal csökkenése s a nép körében való s emiatt jelentkező elégedetlenség szintén a megújulás okai között szerepeltek. Mindez azonban nem jelentette azt, hogy kizárólag csak a demokratikus szocializmus megreformálásáról lehetett szó.

A *gazdasági reformok* terén szó esik szerkezeti változásokról is egy új stratégia keretében. Ennek az új stratégiának „a gazdaság törvényszerűségeit, a világgazdaság követelményeit érvényesítő, nyitott, teljesítményelvű, hatékony, vegyestulajdonú, a fő ágazatokban a közösségi, állami tulajdon meghatározó szerepét fenntartó gazdasági rendszeren kell alapulnia.”¹⁶ Azonnal szembeütnek ebben a szövegben a nyugati típusú modernizáció követelményeinek felsorolása, melyeknek értékét azonban az állami tulajdon fenntartásának kihangsúlyozása nagymértékben relativizálta.

A *politika terén* meglepően elismerve az egypártrendszer elégtelenségét, a demokratikus hatalomgyakorlás és intézményes érdekérvényesítés megfelelő formáinak kialakítását, vagyis a politikai pluralizmus megvalósítását tűzi ki célul – megint csak alárendelve ezt egy meg nem határozott társadalmi ellenőrzésnek. A többpártrendszer és a parlamentáris demokrácia megvalósítását csak fokozatosan lehet majd elérni az évek során, tekintve, hogy a magyar társadalom nincs felkészülve ezek azonnali megvalósítására. Az MSZMP szerepe a jövőben is meghatározó lesz a magyar politikai életben, melyre múltja, ereje és tapasztalatai predestinálják, de csak akkor, ha képes lesz önmagát is megújítani.

Az MSZMP vezetői meg voltak győződve arról, hogy a „fejlett, tőkés” országok rokonszenvvel nézik a magyar kommunista párt reformtörekvéseit, sőt segíteni fognak ezek megvalósításában, amint ezt Németh Miklós miniszterelnök egy 1989. január 14-i beszédében kijelentette, ugyanakkor, figyelemreméltoan e korai időszakban már, hitet tett a magyar kommunisták „európaisága” mellett, egyúttal szerepet vállalva a „közös európai ház” felépítésében. De Németh ekkor még a szocializmus megújítása hívének mutatta magát, nem pedig az elkerülendő rendszerváltás gazdasági alapjait tudatosan lerakó radikális vezetőnek.

A KB tagjainak az új alkotmányról való elképzelése, mely látszólagosan beleilleszkedik a Nyugaton uralkodó jogállami koncepcióba, tömören van megfogalmazva a KB 1989. február 20–21-i ülésével kapcsolatos közleményben, s mivel ez alapvető jelentőségű lesz a későbbi tárgyalások folyamán, idézem itt néhány sorát:

„Az új alkotmány olyan törvény legyen, amely alapvető kérdésekben – más jogszabályok közbeiktatása nélkül – önmagában is alkalmazható jogként érvényesül. Építsen a több mint ezer éves magyar államiság és jogfolytonosság, valamint a magyar és az egyetemes alkotmányfejlődés maradandó értékeire, szocialista társadalmunk több mint négy évtizedes eredményeire. Fejezze ki, hogy Magyarország szabad, demokratikus és szocialista állam, államformája továbbra is népköztársaság... Az állam és az állampolgárok kapcsolatában is teljes körűen érvényesüljön a jogállam eszméje... Rögzítse, hogy egyetlen szerv vagy szervezet sem lehet a hatalom kizárólagos birtokosa. Biztosítsa, hogy a törvényhozó hatalom mellett a végrehajtó és a bírói hatalom is teljes szuverenitással működjön.”¹⁷

A fent idézett ellentmondások természetesen komoly tiltakozást váltottak ki az egyes politikai pártok és mozgalmak részéről. Például, az MSZMP egyes vezetői által nyilvánosan tett javaslatra, hogy a politikai helyzet elemzésénél ahhoz az 1948–49-ben vállalt, avagy kényszeredetten vállalt, szocialista modellhez kell visszamenni, amelyik egészében hibásnak bizonyult, és a működésképtelenségét igazoló jelenlegi válsághoz vezetett, nyilatkozatban válaszolt a Független Kisgazdapárt (1989. február 16.).

A társadalomban tevékeny politikai mozgalmakkal való megbeszélések előkészítésére a KB egy munkacsoportot hozott létre Fejti György KB-titkár vezetésével, melynek, többek között, az új alkotmány elkészítésével is foglalkoznia kellett volna. 1989. május 29-én pedig javasolta a politikai érdekegyeztető tárgyalások előkészítésének minél gyorsabb megkezdését az Ellenzéki Kerekasztal tagszervezeteivel, valamint más olyan szervezetekkel, melyek az előbbinek nem tagjai (a „híres” harmadik oldal). E tárgyalások eredményét az összes résztvevőnek el kell fogadnia. A tárgyalások kezdete azonban elhúzódott, mert az EK már 1989. május 11-én kiadott nyilatkozata szemére veti az MSZMP egyes köreinek, hogy ismét nem hajlandók egységes tárgyalófélként elismerni az Ellenzéki Kerekasztalt, bár ez lenne a feltétele a politikai átmenet demokratikus és békés megvalósulásának.

A tárgyalásokkal kapcsolatos híres „nemzeti háromszöget” tehát az állampárt, az Ellenzéki Kerekasztalban tömörülő szervezetek és az előbbibe fel nem vett társadalmi mozgalmak (ezek valamilyen módon kötve voltak a kommunista párthoz) alkották volna, melyeknek azonban az érdekegyeztető tárgyalásokon való részvételét az EK tagjai elutasították pontosan a hatalomhoz való kapcsolódásuk miatt. Mindez sok nehézséget okozott az ülések összehívásakor. Végül, bár részt vettek a tárgyalásokban, sőt a szakbizottságok ülésein is, a harmadik oldal szerepe elhanyagolható volt. Hozzá kell még tenni, hogy az MSZMP Központi Bizottsága érthetetlen módon egy negyedik fél bevonását is javasolta május 30-án, akik tanácskozási joggal bíró, esetleg még állandó státussal rendelkező megfigyelők lettek volna; de az EK tagjai ezt visszautasították.

Mindez azt mutatta, hogy az állampárt időt akart nyerni az érdekegyeztető tárgyalások megkezdése előtt, pontosan azért, hogy a Németh-kormánytynak rendelkezésre álljon elég ideje, a gazdasági törvényhozásnak a parlamentben való végleges megszavazására.

(c) Az Ellenzéki Kerekasztal megalakulása

Az MSZMP meghívása nyomán hét politikai, társadalmi szervezet zárt ajtók mögött előkészítő megbeszéléseket folytatott a Magyar Tudományos Akadémián a tervezett nemzeti kerekasztal létrehozásáról; közöttük azok a szervezetek, amelyek az MSZMP társadalmi vetületét képviselték, így a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája, a Hazafias Népfőnt Országos Tanácsa, a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége, valamint a Münnich Ferenc Társaság és a Szakszervezetek Országos Tanácsa.

A Független Jogász Fórum 1989. március 15-i felhívását követően március 22-én megalakult az Ellenzéki Kerekasztal az előző tanácskozási meg nem hívott nyolc független szervezet részvételével: ezek a Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság, a Fiatal Demokraták Szövetsége, a Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt, a Magyar Demokrata Fórum, a Magyar Néppárt, a Magyarországi Szociáldemokrata Párt és a Szabad Demokraták Szövetsége. Az EK megalakulásának célja az volt, hogy egységesen tudja a különféle nem-kommunista mozgalmak érdekeit képviselni az MSZMP által javasolt kerekasztal-tárgyalásokon (melyek április 8-án kezdődtek volna,

ha az MSZMP vezetősége elfogadja az EK tagjai által elkerülhetetlennek tartott feltételek megvitatását). Mivel az EK feltételeit és javaslatait az állampárt nem fogadta el, az első találkozás elmaradt. Az EK május 8-án kifejtette, hogy azért nem hajlandó a megbeszélések elkezdésére, mert

„Jóllehet az MSZMP deklarálja, hogy az egyenrangú tárgyaló felek tartoznak minden olyan egyoldalú lépéstől, amely megghiúsítaná a tárgyalások eredményességét, és ezzel elvileg elfogadta az Ellenzéki Kerekasztal javaslatát, ugyanakkor a sajtó már kész törvénytervezeteket hoz nyilvánosságra, és a *politikai vezetés minden eszközzel szorgalmazza a törvénytervezetek parlamenti elfogadtatását, hogy ezzel kész helyzetet teremtsen. A párttörvényt és az eredeti alkotmánykoncepció legvitatottabb elemeit egyekszik soron kívül elfogadtatni.*”¹⁸ (kiemelés a szerzőtől)

Az Ellenzéki Kerekasztal (EK) megalakulása nagy jelentőséggel bírt, mert végeredményben az 1989 folyamán lefolyt tárgyalások egyes eredményeit ennek a szervezetnek és az MSZMP képviselőinek megegyezése hozta létre. Az EK szerepe tehát a rendszerváltás be nem következésében, mint a nem-kommunista oldal képviselőjének a legnagyobb jelentőséggel bírt. Ezért az a sokszor hangoztatott kifogás, hogy az EK semmiféle demokratikus legitimitással nem rendelkezett, nemcsak igaz volt, hanem annak a gyanúnak helyességét is megalapozni látszott, hogy az EK létrehozása s legkiemelkedőbb tagjainak részvétele egy háttérhatalom által irányított manipuláció eredménye volt, egy előre kidolgozott stratégia szerint. A választások után is az maradt a cél, hogy a jogfolytonosságot, a kormányok egymásra épülését, amelyet az ellenzéki kerekasztal megindított, végig tudják vinni egészen a tulajdon szétosztásáig. Végeredményben az ellenzéket csak az érdekelte, hogy politikai kérdésekben – jogállam, többpártrendszer, szabad választások – megegyezzenek a kommunista állam képviselőivel, elhanyagolva mind a gazdasági, mind a társadalmi problémákat.

Az EK működése végeredményben nem hozott sok eredményt, bár a nyár elejétől kezdve voltak ún. közép szintű egyeztető ülések bizonyos problémakörökkel kapcsolatban.¹⁹ Az elért megegyezések csak részleges kérdéseket érintettek, s még ezekre vonatkozóan is maradtak ellentétes vélemények a résztvevők között. A Független Jogász Fórum összegezte ennek okait 1989 őszén, míg a Szabad Demokraták Szövetsége egy ellenzéki politikai egyeztető fórum létrehozását kezdeményezte, mely a szabad választásokig terjedő időszakban állandóan működne. Ugyancsak októberben Pozsgay Imre, az új Magyar Szocialista Párt elnökségi tagja, aki egyébként elsőnek merete az 1956-os forradalmat „népfelkelésnek” nyilvánítani 1989 januárjában,²⁰ a kormánnyal való együttműködésre hívott fel minden az alkotmány alapján álló ellenzéki pártot, tekintettel a közelgő választásokra.

Ugyanakkor a kormány nem várta tétlenül az egyes – sokszor felesleges – viták kimenetelét. Németh Miklós miniszterelnök október 4-i sajtókonferenciáján a „békés átmenet kereteit megteremtő sarkalatos törvények parlamenti megvitatásának” fontosságára mutatott rá, s így előre jelezte, amint később látni fogjuk, hogy milyen irányba óhajtja eltéríteni a rendszerváltás folyamatát. El kell ismerni, hogy az SZDSZ már 1989 májusában megértette a Németh-kormány által irányított nagy iramú törvényalkotási munka jelentőségét a jövő szempontjából. Az országgyűlési képviselőkhez intézett üzenetében felhívja a figyelmet arra az elfogadhatatlan gyakorlatra, miszerint a hatalom a jelenlegi Országgyűlést – az átalakulást gátló körülmények lebontását szolgáló jogalkotó munka

helyett – a hatalom átmentését legalizáló, és a társadalmi erőviszonyok lemervítését lehetővé tévő törvények jóváhagyásába hajszolja. Az elemi logika szabályaival ellentétesen tartották, hogy a tulajdonreformra, a tulajdonreform által kedvezményezett kör meghatározására, az állami tulajdonú vagyon felosztására vonatkozó közmegegyezés kialakulása, illetve az erre vonatkozó törvény megalkotása előtt kerüljön sor.

(d) *Titkos befolyások és megegyezések – a paktumok – ideje*

A különféle szintű tárgyalások sikertelenségét megmagyarázza az, hogy minden fontos kérdést a pártok közötti háttértárgyalások és az azokon elért megegyezések, valamint az állampárti kormány egyoldalú, a parlament által szentesített törvényalkotó munkája döntöttek el. Nem lehet világosabban körvonalazni a helyzetet, mint ahogy ezt teszi Elek István az Antall József politikai írásait összefoglaló és kommentáló kötetéről készített beszámolójában:

„Azt írja Sólyom László a kötetben, hogy világtörténelmi újdonságként értékelhető az állam alkotmányos szerkezetének megteremtése... Csakugyan olyan dicséretes lenne, hogy szűk elitcsoportok, szakértői körök alkudtak meg az új rendszerről a nyilvánosság háta mögött? S aztán megszavaztatták a kialakult szabályokat az illegitim parlamenttel? Majd a paktum előkészítésekor egy még szűkebb csoport, fél tucat politikus szakértő ezt is felülírta? Igaz, amiben megegyeztek, azt a már szabad választáson legitimitást nyert képviselők szentesítették. A formalitással tehát nem volt baj – csak a lényeggel. Hiszen ha jól emlékszem, a két legnagyobb párt megválasztottjaiként voltaképpen azzal kezdtük képviselői működésünket az Országgyűlésben, hogy vezetőink megállapodásához tartva magunkat, még érdemi vitát sem folytattunk az alkotmányos kormányzás rendjét alapvetően megváltoztató módosító csomagról. Egyfelől tehát a demokratikus játékeret és az alkalmazott szabályrendszer demokratikus felhatalmazás nélküli elitcsoportok a nyilvánosság elől elzárt alkuja hozta létre. S a tényleges demokratikus verseny már e keretek között, egy újabb elitcsoport, az Alkotmánybíróság bírúinak jogértelmezése által korlátozottan indulhatott. Arról nem is beszélve, hogy a gazdasági átalakulás – spontán privatizáció – akkor már javában zajlott. A szabad választás tehát voltaképpen már csak arról szólt, hogy mit kezd a társadalom a szocialista rendszer örökségével, csödtömegével – ezek között az új keretek és korlátok között.”²¹

Az EK munkáját kiegészítették az ezen a néven vagy egyáltalán nem ismert megegyezések – paktumok – az ellenzék akkor legerősebb pártja, a Magyar Demokrata Fórum, mely a nyilvánosság előtt egy nemzeti-népi-keresztény vonalat képviselt, s a háttérben álló, a Nyugat által elkészített stratégiában a jobbközépet kellett megtestesítenie, egyrészt az állampárt képviselőivel, másrészt a nyugati befolyást előmozdító, bár az 1990-es választásokig nagyhangúan antikommunista SZDSZ-szel. Nyilvánvaló, hogy az MSZ(M)P-vel kötött titkos megegyezés sok engedményt tartalmazott, melyek megvalósulására az Antall-kormány alatt került sor, s amelyek az adott helyzetben nem voltak szükségesek és csak a háttérben álló politikai erők befolyásának voltak köszönhetők. Ezek lehetővé tették az újonnan megszervezett MSZP-nek, hogy tagadja a kádárista párttal való jogutódságát, kivéve annak vagyonát, megszabadítva magát az MSZMP

súlyos politikai felelősségétől. Az SZDSZ-szel kötött paktum kimondottan antidemokratikus, mivel előre meghatározta a köztársasági elnök hovatartozását, s ugyanakkor átadta a média feletti hatalmat egy másik pártnak, melynek ideológiája nyilvánvalóan különbözött az MDF-nek a nyilvánosság előtt megvallott elveitől és politikai irányvonalától.

Czakó Gábor elemzése az 1989-beni magyar elitről, amikor a kimondottan kommunista és a nem kommunista, de „társutas” elitről szól, nyilvánvalóan a lényegre tapint rá. Az elitek kényszerű bár nem elkerülhetlen összeolvadása a Kádár-korszakban eredményezte azt, hogy a jobboldali pártok nem vizsgáltatták felül az 1989 óta kötött kétes privatizációs ügyletek részleteit, mert figyelmeztették őket, hogy a Kádár alatti, eddig titokban tartott múltjuk nyilvánosságra kerülhet, természetesen az MSZP jóvoltából. Amint ez ma mindenütt szokásos, ismeretlen embereket a médiumok, elsősorban a televízió révén „formálják át” közismert politikusokká. De mindezek esetében lényeges volt az is, hogy a modellváltási folyamatot irányító hátsó erők tartották őket kezükben, s mindig többet tudtak az elkövetkezendő eseményekről, mint a politikailag nem beavattottak, s az ő feladatuk volt, hogy a kidolgozott stratégiát megvalósítsák. Elég csak két példára utalni evvel kapcsolatban:

– Antall József a Kádár-rezsim alatt érte el az orvostörténeti könyvtár főigazgatói posztját (mely miniszterhelyettesi fizetéssel járt). Egyébként 1982-ben egy igen magas kitüntetést kapott, a Szocialista Munka Érdemrendjének arany fokozatát. Antall Józsefet rövid idő alatt „építették fel” egy közismert személyiséggé, akit még külföldön is, s ez volt a legfontosabb, egy nagyszabású politikusnak tekintett minden számításba beillő vezető.

– Boross Pétert, Antall utódját a miniszterelnöki székben annak ellenére, hogy csak egy éve volt tagja az MDF-nek, hasonló módon fogadtatták el a közvéleménnyel, meglehetősen súlyos múltja ellenére. A forradalom után munkásőr volt, majd a Dél-pesti Vendéglátóipari Vállalat vezérigazgatója – egy állás, melybe csak a titkosszolgálatok beleegyezésével kerülhetett valaki, hiszen a vendéglátóipar a kommunista rendszerben fontos szerepet játszott az információk megszerzésében. Mi több, az Antall-kormányban először a Miniszterelnöki Hivatal „polgári titkosszolgálatok felügyeletével megbízott” politikai államtitkára volt (1990. május és július között), majd a Magyar Köztársaság Információs Hivatala és Nemzetbiztonsági Hivatala vezetésével megbízott tárca nélküli miniszter (röviden „titokminiszter”), egészen 1990 decemberéig, amikor a lemondott Horváth Balázs helyét vette át a Belügyminisztériumban és így Antall József helyettese lett. – *a szerk.*], s így az új rezsim minden politikai szereplőjét kezében tartotta a rájuk vonatkozó titkos információk ismeretében.

A titkos befolyások között a kádárista rendszer utolsó évtizedében feléledt szabadkőművességé. Erre csak bizonyos jelekből lehet következtetni, s egyes politikusok véletlen elszólásaiból. De az bizonyos, hogy ennek a titkos befolyásnak volt a következménye, hogy az ún. „rendszerváltás” az elmúlt idők kommunista vagy a kádárizmussal szimpatizáló elitjének, akik között számosan voltak a titkosszolgálatok emberei is, és a nyugati liberális, a „megtért” kommunistákkal készségesen együttműködő, de a nemzeti lét iránt érzéketlen „ellenzéki” elitnek az összejárása tette megvalósíthatatlanná.²²

Levendel László és Schulteiss Emil voltak az akkori budapesti szabadkőműves páholyok ismert képviselői, s maga Pozsgay Imre is utal arra, hogy rendszeresen járt Levendel László orvos faszori szalonjába, fogadásaira, ahol a politikai és művészeti elit reprezentánsai rendszeresen találkoztak.²³ Befolyása miatt arra lehet következtetni, hogy Levendel talán a francia irányzatú Szimbolista Nagypáholy nagymestere volt ezekben

az években, hiszen az EK tevékenységével kapcsolatos minden részletre vonatkozóan felbukkan a neve; így, például, az MDF vezetésének a mozgalom tagjaitól független átcsúsztatása a baloldalinak ismert, de nem a háttér-csoport köreihez tartozó Bíró Zoltán kezeiből az Antall József-ébe – Csoóri Sándor közvetítése révén.²⁴ Nem elképzelhetetlen, hogy Antall és a nyugati irányultságúvá vált kommunisták – mint Pozsgay Imre – közötti közeli viszony Levendel hatására jött létre. Mindez magyarázatul szolgálhat Antall szerepére az EK tárgyalásai során, amikor, például, Sólyom Lászlót küldte, mint az MDF képviselőjét, az alkotmányozó bizottságba.²⁵

(Az ország tönkretételét meghatározó döntések)

(a) A kommunista alkotmány átvétele néhány liberális módosítással

Nemcsak meglepő, de megdöbbentő, hogy az 1949-es alkotmány megtartásának kérdése, mint olyan, felmerült. Egy országban, melynek alkotmányát egy diktatúra idején és annak ideológiai követelményei szerint készítették el, a józanész szerint nem lehet más megoldásra gondolni, mint hogy az első szabadon választott kormány első feladata lesz összehívni egy alkotmányozó nemzetgyűlést azzal a feladattal, hogy egy valódi rendszerváltás keretében meghatározza a nemzet életformájának keretét és lerögzítse évszázadok óta vallott és tisztelt elveinek és meggyőződéseinek összességét. Mi történt ehelyett? A kormány és az EK képviselői a nyilvánosság háta mögött megegyeztek a régi, a diktatúra által fémjelzett alkotmány megtartásában, egyes helyeken beleerőszakolva az egészzel egyáltalán nem megegyező meghatározásokat és rendelkezéseket avval a megokolással, hogy más, fontosabb, a nép érdekét szolgáló teendőkkel kell az új kormánynak foglalkoznia. Meg vagyok győződve arról, hogy a világtörténelemben ez egy egyedülálló esemény, hiszen sokkal érthetőbb (és becsületesebb) lett volna kimondani, hogy nincs szükség alkotmányra s az új parlament és kormány fogják az alapvető kérdésekre a feleleteket megadni. Ami történt, az a szégyenfoltja marad a kommunista rendszer bukása utáni évtizedek történetének, s ennek eltörlésére csak 2012-ben került sor egy új alkotmány [alaptörvény] hatályba lépésével.

Emellett teljesen érthetetlen a módszer, amellyel egyes cikkelyek és bekezdések helyére beszúrtak a szövegbe oda nem való változtatásokat, különösen az 1949-es alkotmány második fejezetében, mely „A társadalmi rend” címet viseli. Ebben például a 7. § 2. bekezdés így hangzik: „Az állam elismeri és támogatja a dolgozóknak a kizsákmányolás ellen irányuló minden valóságos szövetkezeti mozgalmát”, míg az 1990-es XL. törvény ehelyett ezt a szöveget teszi: „A jogalkotás rendjét törvény szabályozza, amelynek elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.” Vagy: az 1949-es alkotmány harmadik fejezete, „Az államhatalom szervei”, 10. § 2. bekezdései leszögezi, hogy „Az Országgyűlés gyakorolja a népszuverénitásból folyó összes jogokat, meghatározza a kormányzás szervezetét, irányát és feltételeit”, addig a betoldott szöveg a következő: „Az állam kizárólagos tulajdonának, valamint kizárólagos gazdasági tevékenységének körét törvény határozza meg.” Az 1990. évi XL. törvény megalkotóinak ez az eljárása megengedhetetlen és szokatlan.

A Magyar Népköztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény,²⁶ vagyis a kommunista alkotmány szövege az elmaradt rendszerváltozás idején három módosításon ment át: *először*, az 1989. évi XXXI.,²⁷ *másodszor* az 1990. évi XXIX.,²⁸ *harmadszor* pedig az 1990. évi XL. törvényben.²⁹

Az 1989. évi törvény két témában vezetett be változásokat az alkotmányba: bizonyos fokig demokratizálta az országgyűlés működését „a többpártrendszert, a parlamenti demokráciát és a szociális piacgazdaságot megvalósító jogállamba való

békés átmenet elősegítése érdekében” (a Wikipédia szövege szerint), s létrehozta az alkotmánybíróságot, meghatározva annak működési rendjét és szabályait.

Az 1990. évi XXIX. törvény csak a központi kormányzat – a minisztériumok – átszervezésével foglalkozik. Ez persze meglepő, mintha a rákosista alkotmány szinte elképzelhetetlen toldozgatásának-foltozgatásának ez lett volna a legfontosabb célja.

Az alapvető változásokat, a jóval később megalkotott 1990. évi XL. törvényben találhatjuk meg. E törvény elsősorban deklarálja, hogy „a Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam”, egy a nyugati-liberális és nem a nemzeti-hagyományos meghatározásoknak megfelelő kitéletet használva. A következő paragrafusok ugyancsak ezt a szellemet sugározzák. Először meghatározzák a jogállam jellemzőit, majd deklarálják, s ez nagy fontossággal bír a jövő szempontjából, hogy az ország gazdaságpolitikája a piacgazdaság és a piaci verseny alapján áll, elismerve mind a magántulajdont, mind a köztulajdont (így az önkormányzatok tulajdonjogát is) és a szabad vállalkozás lehetőségét. Érdekes módon, a tulajdonhoz való jogot még egyszer megerősíti a törvény szövege, mintha az előző szöveg nem lett volna elegendő. Ezzel szemben rá kell mutatnunk arra az ellentmondásra, hogy az 1949-es alkotmány meg nem változtatott szövege (II. fejezet, 5–6. paragrafusok) meghatározza, hogy „A Magyar Népköztársaság gazdasági életét állami népgazdasági terv határozza meg. Az államhatalom a társadalmi tulajdonban levő vállalatokra, az állami bankrendszerre, a mezőgazdasági gépállomásokra támaszkodva irányítja és ellenőrzi a népgazdaságot a termelőerők fejlesztése, a közvagyon növelése, a dolgozók anyagi és kulturális színvonalának állandó emelése és az ország véderejének fokozása érdekében.” A 6. § szerint: „Az egész nép vagyónaként az állam és a közületek tulajdona: a föld méhének kincsei, az erdők, a vizek, a természeti erőforrások, a bányák, a jelentős ipari üzemek, a közlekedési eszközök – vasút, szárazföldi, vízi- és légi utak –, a bankok, a posta, a távíró, a távbeszélő, a rádió, az állam által szervezett mezőgazdasági üzemek: állami gazdaságok, gépállomások, öntözőművek stb. Az állam vállalatai látják el a külkereskedelmet, valamint a nagykereskedelmet; az állam irányítja az egész kereskedelmi forgalmat.” Hogyan lehetséges egy ilyen szöveget megtartani és elfogadni?

Azelőbbiakban ez a törvény az országgyűlés működését, a képviselők jogait és más ezzel összefüggő kérdéseket érint, valamint rendelkezik a népszavazásról, és egyes újonnan létrehozott szervekről, mint a Honvédelmi Tanács, az Állami Számvevőszék és a Nemzeti Bank.³⁰ Különösen nagy helyet foglalnak el az alkotmánymódosítás szövegében a köztársasági elnökkel és az alkotmánybírósággal kapcsolatos kérdések, és az állampolgári és a nemzetiségi és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosaira vonatkozó rendelkezések. Az alkotmánymódosítás végén található változtatások a kormányra és annak a parlamenttel való viszonyára a nemzeti és etnikai kisebbségek jogaira és képviselőit, s különféle, egymással össze nem függő tárgyakra vonatkozólag rendelkeznek.

Mindezek az alkotmányos cikkelyek teljes ellentmondásban állnak az 1949-es alkotmány rendelkezéseivel és kitételeivel. Egyes példákat idézek a következőkben. IV. fejezet: Az államigazgatás legfelső szervei, például az egyes minisztériumok felsorolása; 5. fejezet: az államhatalom helyi szervei, melynek 30. § 1. bekezdésében ezt olvashatjuk. „Az államhatalom helyi szervei a megyei tanács, a járási tanács, a városi tanács, a községi tanács, a városi kerületi tanács.” Hasonlóképpen a 6. fejezet a bírói szervezetről, mely lehetővé tesz 2. cikkelyében a rendkívüli bíraskodást, valamint a 8. fejezet összefoglalva az állampolgárok jogait és kötelességeit, beleértve a 45. § 1. bekezdését: „A Magyar Népköztársaság biztosítja polgárai számára a munkához való jogot és a végzett munka mennyiségének és minőségének megfelelő díjazást.”

Hogyan lehet egy ilyen összevissza foltozgatott szöveget egy nemzet alkotmányának tekinteni, amikor az eredeti szöveg teljes mértékben ellentmond az ún. javításoknak vagy helyreigazításoknak? Nincs olyan észszerű gondolkodással bíró ember, aki ezt elfogadja, sőt hazája alaptörvényeként tiszteli. Számomra érthetetlen, hogyan kezdhetette meg működését az első demokratikusan megválasztott magyar kormány egy ilyen alkotmányosság keretében. Viszont magyarázatot ad arra, ami történt az, hogy az a Sólyom László, aki az EK alkotmányozó albizottságában helyet foglalt, mint az MDF képviselője, és aki helybenhagyta ezt a szégyentelen manipulációt, az Antall-kormány idején az Alkotmánybíróság elnöke lett, majd a Köztársaság elnöke, az MSZP és az SZDSZ jóváhagyásával.

(b) Az elszámoltatás elmaradása és az igazságszolgáltatás kérdése

Az 1945 és 1990 közötti kíméletlen diktatúra, az elkövetett bűntettek és a társadalom szerkezetének és kulturális alapjainak teljes tönkretétele felelőseinek felelősségre vonása, s e politika legfőbb eszközének, a kommunista igazságszolgáltatási intézményeknek és a bírói kar összetételének érintetlenül való megőrzése az elmaradt rendszerváltás kiemelkedő vonása. De nemcsak ez! E kérdés feletti vitában és a problémák meg nem oldásában mutatkozik tagadhatatlanul és nyilvánvalóan meg a világhatalomra törő oligarchia hatalma és befolyása, mely az általa hivatalos ideológiává tett liberalizmus és a liberális-kapitalista hitre áttért kommunista vagy „társutas” elit összefonódását és együttműködését hozta létre céljainak elérésében, s ezt az elszámoltatás lehetetlenné tette volna. Az igazságszolgáltatási intézmények előző személyzetének kicserélésének elkerülése még ennél is fontosabb volt, mert ezeket a személyeket oly módon kézben lehetett tartani bűneik dokumentálása révén, hogy bármire hajlandók lettek volna sötét múltjuk felfedésének elkerülésében.

A kommunista rezsim felelősei elszámoltatása körüli viták és döntések érvei a Zétényi–Takács törvény két változatában, valamint ez ezekkel kapcsolatos alkotmánybírósági határozatokban foglalhatók össze; ezek az érvek és viták egyrészt megmutatják a társadalom nagy részének álláspontját – az elszámoltatás követelését –, másrészt pedig tagadhatatlan bizonyítékai a külföldről irányított pártoknak és a politikai vezetésnek a közvéleménnyel szemben való határozott fellépésének magyarázatára.

Az Antall-kormány idején az Országgyűlés 1991. november 4-én megszavazta a Zétényi és Takács képviselők által készített törvénytervezetet az 1944. december 21. és 1990. május 2. közötti időszak alatt súlyos politikai bűncselekményt elkövetők felelősségre vonásáról. Göncz Árpád köztársasági elnök, a liberális SZDSZ tagja és így az oligarchikus érdekek hű kiszolgálója, a törvényt az Alkotmánybíróság elé utalta, hogy az Ab megállapítsa ennek elfogadhatóságát a kerekasztalozás idején toldozgatott-foltozgatott 1949-es rákosista alkotmány szempontjából. Sólyom László előterjesztése alapján az Ab természetesen egyhangúan alkotmányellenesnek nyilvánította a Zétényi–Takács-féle törvényt.

1992 szeptemberében a képviselők egy csoportja egy újabb törvényjavaslatot készített a kommunista uralom alatt elkövetett bűncselekmények elítélésének tárgyában, s ezt az Országgyűlés többsége szintén megszavazta 1993. február 16-án. Mint várható volt, a Sólyom László által vezetett Ab ezt a próbálkozást is alkotmányellenesnek nyilvánította 1993. június 30-i hatállyal.

Objektív szemszögből nézve e törvényjavaslatok semmiképpen nem a radikális kommunistaellenes csoportok álláspontját tükrözték elismerve egy sor enyhítő körülmény figyelembevételét, de elfogadhatatlanok voltak a liberális és régi kommunista politikai elit

részéről, mert az emberölés mellett a „hütlenséget” és a „hazaárulást” is a megbüntethető cselekmények közé sorolták. A törvényalkotók célja nyilvánvalóan inkább egy történelmi igazságtétel megteremtése volt, mint egy sor valóságos büntető eljárás elindítása.

Egy példával fogom itt illusztrálni az Alkotmánybíróság érvelését, melyek egyben Sólyom László szellemiségére s a nemzetközi pénzügyi oligarchia célkitűzéseire való hűségére szintén rámutatnak. Itt az 1993. évi 53. (X.13) számú döntés szövegét használom.³¹ A legfontosabb érv, melyre az AB mindenekelőtt hivatkozott, s mely politikai orientációjú jogi gondolkodásának nyomós bizonyítéka, az elévülésre vonatkozott:

1. A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 33. § (2) bekezdése alkalmazásánál alkotmányos követelmény az, hogy a büntethetőség el nem évülését csak azokra a bűncselekményekre nézve lehet megállapítani, amelyek büntethetősége az elkövetés idején hatályos magyar jog szerint nem évül el; kivéve, ha az adott tényállást a nemzetközi jog háborús bűncselekménynek, vagy az emberiség elleni bűncselekménynek minősíti, el nem évülését kimondja vagy lehetővé teszi, és Magyarországot az elévülés kizárására nemzetközi kötelezettség terheli.

Az 1978-as Btk.-ra való hivatkozás, mely a Kádár János által fémjelzett kommunista rendszer legutolsó e témában való alkotása, kétségtelenné teszi már a kezdetől fogva az ítélet lényegét az ún. magyar jog értelmében. Hogyan lehetne elképzelni egy másfajta jogi álláspontot a kádári korszak perspektívájában? A nemzetközi jogi hivatkozás pedig félreérthetetlenül a háborúban alkalmazott jogokra vonatkozó genfi egyezményekhez, valamint a náci rendszer vezetőinek felelősségre vonásához kapcsolódik.

Különlegesen ki kell emelni a fenti mondat egy másik részét, mely szerint „a büntethetőség el nem évülését csak azokra a bűncselekményekre nézve lehet megállapítani, amelyek büntethetősége az elkövetés idején hatályos magyar jog szerint nem évül el;” kihangsúlyozva az akkor érvényben lévő hatályos magyar jogra való utalást. Ez a megfogalmazás nem jelent mást, minthogy egy bármely diktatúra alatt elkövetett bűncselekmények nem ítéltetők meg egy későbbi kor folyamán, mert az elkövetés pillanatában megfeleltek az érvényben lévő jogi követelményeknek. Ez a téma egy állandóan visszatérő motívum Magyarországon, mert még a legutolsó 20 év alatt elkövetett büntetettek is büntetlennek tartja.

Különlegesen meglepő az Ab határozatának 2. fejezete: „Az Alkotmánybíróság hatásköre az indítványozott vizsgálatra”. Miért volt erre szükség, ha a toldozott-foltozott 1949-es Alkotmány ezt kifejezetten elismerte? A magyarázat abban rejlik, hogy az alkotmánybíróságok jogkörének kiterjesztése a „késői” modernitás korában a nemzetközi oligarchia hatalmának kiterjesztésével párhuzamosan történt (mint, például, a nemzeti központi bankok rendszerének az oligarchikus szervezethez való csatolása), s így szükséges volt ennek kifejezett megokolása idegen forrásokra való hivatkozással. Egyébként egy megszülető demokráciában (melyben akkor még hittek a magyarok), hogyan lehet elképzelni, hogy a népszuverenitást képviselő parlament döntéseit egy bármiféle bíróság, legyen az Alkotmánybíróság, megsemmisítheti vagy, részleteiben korrigálhatja. Hova lett akkor a demokrácia oly sokszor hangoztatott értelme?³²

(c) A gazdasági hatalom megszerzése és az ország kifosztása

A nemzet vagyonának kisajátítását és az ország teljes gazdasági tönkretételét két különböző érdekcsoport vitte végbe, melyeknek tevékenysége sokszor összefonódott az egyéni érdekek szolgálatában. Ez utóbbira példa Németh Miklósnak, a legutolsó

kommunista kormány miniszterelnökének, a magyar politikai életből való kiválása után a Világbank londoni székhelyű, európai leányvállalatának egyik igazgatói székébe való kinevezése.

A két döntő politikai-gazdasági erő, melyek az utolsó két évtizedekben befolyásolták Magyarország történetét, a következők voltak:

Egyrészt a volt kommunisták és a velük együttműködő párton kívüli társutasaik, akik elszánt erőfeszítéssel és sikerrel vitték keresztül az állam kezében lévő nemzeti vagyon átjászását saját kezükbe a privatizáció leple alatt. Másrészt, a világhatalomra törő pénzügyi oligarchia szolgálatában álló politikusoknak és gazdasági vezetőknek a tevékenysége, akik a kapott utasításokat követve, tudatosan rombolták le a magyar gazdaságot. E második erő sokkal fontosabb volt, mint az előző, s végeredményben magába olvasztotta a volt kommunisták csoportját és annak ténykedéseit, mert ez utóbbiak kielégítve pénzvágyukat az oligarchia beleegyezésével sorra beálltak annak szolgálatába – ezért lehet rendszerváltás helyett modellváltásról beszélni.

A piaci kapitalizmus és a nyugati típusú demokrácia tételeit a liberális trend különféle irányzatai egyaránt magukévá tették, s teljesen mindegy volt, hogy az oligarchia terveit melyik valósítja meg, a jobboldali vagy baloldali, a nemzeti és keresztény jelleget még meg nem tagadó vagy a már teljesen az Egyesült Államok vagy az Európai Unió kozmopolitizmusának táborát képviselő, sokszor a szabadkőművességhez tartozó csoportok. Mindezeknek az volt a feladata, hogy a pénzügyi szektort – a bankokat és biztosítókat – és az ipar gazdasági szempontból jelentős ágait teljesen vagy többségükben külföldi tulajdonba juttassák, valamint az, hogy kimondottan szétzüllesszék a mezőgazdaságot, a magyar vidéki kultúrát, s az egész gazdaság irányítását (mint a politikai életét is) az Európai Unióban való tagságon keresztül egy egységes irányítás alá vessék. Ennek a stratégiának az alkalmazása már 1989-től világossá vált, de különösképpen az Antall-kormány idején, amikor ugyan még volt egy törekvés, hogy az oligarchikus stratégiának megvalósítását nemzeti és konzervatív-liberális jelszavak mögé rejtseék. Tehát hazánk tönkretétele, mint a trianoni összeomláshoz vezető korszakban, 1990 után is a liberalizmus égisze alatt ment végbe, melynek legfontosabb összetevői a szabadkőművességhez kapcsolódó erők voltak, s mindazok, akik egyre láthatóbban idegen érdekeket szolgáltak, bár ezt a nép többsége nem vette észre.

A korlátlan hatalomra törő pénzügyi oligarchia céljait természetesen az egész földkerekségen meg óhajtotta valósítani, de mindenekelőtt a nyugati civilizációhoz tartozó országokban, hiszen ma vallott elvei és alkalmazott módszerei a késői modernitásban gyökereznek; a többi civilizáció létét és értékét nem hajlandó elismerni. Erre szolgálnak legjelentősebb intézményei, mint a magántulajdonban lévő amerikai központi bank, az európai integráció és minden a centralizációt, vagyis a központi ellenőrzést kiszélesítő kezdeményezés. Ezek közé tartoznak még a Rockefeller dinasztia mai feje által fiatal korában létrehozott Trilateral Commission, mely az amerikai, európai és ázsiai földrészek egymáshoz közeledését akarta előmozdítani, vagy a Bilderberg csoport, melynek célja a társadalom különféle rétegei vezető egyéniségeinek a közös stratégiai tevékenységbe való bekapcsolását tűzte ki céljául.

Amit az előzőekben mondtak semmiképpen nem magyaráznak meg az az, hogy miért volt Magyarország trianoni megcsonkítása után az ország teljes tönkretétele oly fontos a pénzügyi oligarchia stratégiájának szempontjából. Ennek legvalószínűbb oka az volt, hogy a szovjet diktatúra alól felszabadult kelet-európai térségben Magyarországon volt a legerősebb a vezető értelmiségiek között és a társadalom minden rétegében a liberálisnak hitt eszmények szolgálatában s messianizmusba vetett hit,

a hagyományos nemzeti-népi értékek feladására való hajlandóság, s az idegen érdekek kiszolgálására való készség. Óriási lendületet adott ennek a nemzetáruló irányzatnak a német megszállás és a kommunizmus beköszönte óta Amerikában és Nyugat-Európában élő, hatalmas vagyonra szert tevő menekültek támogatása. Ezt a trendet erősítette a volt kommunista nomenklatura készsége beállni a nemzetgazdaságot idegen kezekbe juttató klikk soraiba, természetesen annyit megszerezve az állam vagyonából saját magának, amennyit csak a külföldi „urak” megengedtek. Ezért lehet azt mondani, hogy a Szovjetunió szétesését követő időszakban, a mi hazánk volt a világhatalomra törő oligarchia szempontjából a térség leggyengébb pontja.

Tehát megint a trianoni tragédiát megelőző idők fent elemzett [Valóság, 2020/6. – *a szerk.*] megdöbbentő jellegzetességei tűnnek elő. Az, hogy a társadalom vezetőrétegei az idegen hatalmak céljainak megsegítését segítették elő vagy ideológiai meggyőződésük alapján, tehát a liberálisnak hitt eszmények szolgálatában, vagy opportunizmusból és kapzsiságból. 1990 után mindezt tudatosan tették, míg a 20. század elején, kivéve a szélsőbaloldaliakat és a szabadkőművesség híveit, a többség nem fogta fel a fenyegető veszélyek súlyosságát. De egy igazi magyarnak semmiképpen nem megmagyarázható tévelygés volt akkor is, de különösképpen 1990 után, hogy a népesség oly sok tagja hajlandó volt hazáját végső veszélybe sodorni. Hogyan jutottunk oda, hogy voltak katonák, akik meggyilkolták Tisza Istvánt, vagy oly sok értelmiségi, akik nyíltan vagy titokban idegen, magyarelles érdekek szolgálatába állottak a szovjeturalom alól való felszabadulás nyomán?

(i) Az állami vagyon kisajátításának törvényes előkészítése 1987–1989-ben

– A kommunista állam eladósodása

Az 1960-as évek végéig Magyarország külföldi adóssága minimális volt, a legtöbb felmérés szerint nem több mint 400 millió dollár. 1973 és 1978 között, az olajválság eredményeképpen, ez 2.861 milliárd dollárra nőtt, s 1978-ban elérte a 9.468 milliárd dollárt. Ugyanakkor, bár az állami adósságállomány stagnált, a nemzetközileg fizetendő kamatterhek megnöttek. 1978-ban 460, 1980-ban 863, míg 1981-ben 967 millió dollárral már megközelítették az 1 milliárd dollárt. A megoldást a Kádár-kormány számára a Nemzetközi Valutaalaphoz és a Világbankhoz való csatlakozás jelentette. Ezeknek a bankhiteleknek a kamatait viszont egy gazdaságilag teljesen jogosulatlan, s államilag támogatott, növekvő magyar exportból fedezték megduplázva az ország gazdasági veszteségét.

Udvardy Zoltán szerint az Antall-korszak a „termelőkapacitások privatizálásának és leépítésének, a magyar beruházási és fogyasztási piacnak” a külföldi tőke tulajdonába való átvitelének ideje volt. Végeredményben

„Az Antall-adminisztráció legalább két történelmi hibát követett el. Egyrészt jogfolytonosan átvállalta az örökölt huszonnégy milliárd dollár (akkor még az államadósság egyenlő volt a nemzetgazdasági adóssággal, az MNB-nek pedig devizamonopóliuma volt, a forint még nem volt konvertibilis) adósságszolgálatát, anélkül, hogy felülvizsgáltatta volna, miből is ered. Másrészt pánikszzerűen elindította szinte a teljes működő tőke alapos előkészítés nélküli privatizációját, mintha tényleg csak jelzőjog-érvényesítést teljesítene, kvázi külső kényszer alatt, pedig még Soros György is az ellenkezőjét tanácsolta. Schamschula György, aki ekkor Antall személyes tanácsadója volt, írásaiiban szintén megemlékezik arról,

hogyan Antallt senki és semmi nem kötelezte sem az államadósság átvállalására, sem a kampányszerű, átgondolatlan privatizációra. A terve az volt, hogy a bevételből kifizeti a teljes adósságot, a maradékot pedig állami befektetésekre és szociális juttatásokra költi. Mint tudjuk, ebből nem lett semmi... A nyolc-tizenkét milliárd dollárnyi privatizációs bevétel minden évben eltűnt az állami költségvetés feneketlen, a becsődölt nagybankokat is konzolidáló bendőjében.³³

Példaként említem az ország valóságos kifosztására vonatkozóan az Antall-kormány 3104. számú, 1991-ben hozott titkos határozatát, mely szerint eladták a magyar élelmiszer-feldolgozóipart az osztrák, olasz és német kézben lévő multilaterális cégeknek egy hihetetlen olcsó árért, sőt még azt is elfogadták, hogy a vevő egy magyar banktól vegye fel kölcsönként a szükséges összeget, melyet persze sohasem fizetett vissza. Így került sor a bankkonszolidáció szükségességére, s ennek óriási költségét ugyancsak az állam fedezte.

– A privatizációs folyamat lebonyolítása³⁴

A múlt század nyolcvanas éveinek második felében a kommunista kormányok, részben a fiatalabb nemzedék befolyása alatt, elkezdték a törvényes kereteket előkészíteni a rendszer eddigi gazdaságpolitikája egyes vonásainak megváltoztatására, elsősorban a Nemzetközi Valutaalap irányelveinek megfelelően, amellyel még a hetvenes évek végén megállapodást kötöttek az egyre súlyosbodó gazdasági helyzet miatt. Nyilvánvalóan senki nem sejtette akkor, hogy milyen közeli a vég, de ennek ellenére megtették az első lépéseket a „modellváltás” felé, vagyis a kommunista-kollektivistista modellt a liberális-kapitalista modellé váltotta lassan fel. Ennek egyik jele volt, hogy 1988-tól kezdve a nemzeti vagyon nem szerepelt a Központi Statisztikai Hivatal adatai között.

Így már 1987 nyarán elkezdtek a gazdasági társaságoktól való törvényi kidolgozását. De a legfontosabb, meghatározó jelentőséggel bíró törvényeket – az 1988. évi XXIV. számú, az 1988. évi VI. számú és az 1988. évi XIII. számú – csak a következő évben szavazta meg a parlament. XXIV. törvény igen fontos szerepet játszott, mivel széleskörű kedvezményeket biztosított a külföldi befektetők számára, s ezzel a kádárista hatóságok jeleztek a külvilág számára, hogy örömmel fogadják az eleddig kapitalista világ képviselőit. A társasági törvény lefektette a magántulajdonban lévő vállalatok létrehozásának feltételeit, s a gazdasági élet minden területén, bevezette a cégbírói törvényességi felügyeletet (ezt a rendelkezést 1989-től kezdve kiterjesztették az állami vállalatokra és a szövetkezetekre is), valamint létrehozott egy egységes vállalkozói adórendszert. A magántulajdon jogi helyzetének megváltoztatására vonatkozó törvény legfőbb vonása a kisvállalkozásoknak a legelterjedtebb piacgazdasági vállalati formák – közkereseti és betéti társaságokra, vagyis kft.-re – való átalakulását könnyítette meg. Végül az 1990. évi V. törvény ez utóbbi kedvezményeket az egyéni kisiparosokra és kiskereskedőkre is kiterjesztette. Ezek a rendelkezések jelentették Németh Miklós gazdaságpolitikájának lényegét. Az első szabadon választott parlament természetesen megváltoztathatta volna ezt a törvényes keretet, de nem tette a gazdasági hatalmat már kezükben tartó volt kommunista tőkések befolyása miatt.

Viszont mindezeket a törvényeket nem egészítette ki egy privatizációs és ugyanakkor az állami vagyon védelmét biztosító törvény, lehetővé téve azt, hogy állami vagyontártyak kezét cseréljenek minden ellenérték kifizetése nélkül.

Mivel az 1977. évi vállalati törvény értelmében a privatizáció legtöbbször vállalati döntéseken alapult, ez lett az ún. decentralizált vagy spontán privatizáció legnépszerűbb formája. A spontán privatizációra vonatkozó jogszabályt Grósz Károly miniszterelnöksége

alatt, 1988. október 10-én fogadta el az országgyűlés, s az ellenőrizetlen vagyonszerzésnek e lehetősége 1990. március 1-ig szűnt meg, amikor Németh Miklós miniszterelnök létrehozta az Állami Vagyongyűnökséget (ÁVÜ). A modellváltást kidolgozó törvények ezt az elvet minden további nélkül átvették, tekintve, hogy a fiatal kommunisták később realitásnak bizonyult meglátása szerint ez a mód volt a legalkalmasabb az állami vagyon saját kezükbe vételére (ezt nevezték „átmentésnek”). Hivatalosan az volt a cél, hogy az államkaszába befolyó összegekből az egyre súlyosbodó államadósságot törlesszék, de ez a valóságban csak egy meg nem valósult illúzió maradt. Az Antall-kormány hivatalba lépése előtt a privatizációs kormánybiztos Martonyi János volt, a jelenlegi Orbán-kormány külügyminisztere. [A cikk kézírata 2013. márciusi dátumú – *a szerk.*]

Felháborító volt, hogy, egyrészt, a hatalmon lévők nem biztosítottak bankhiteleket a tőke nélküli hazai vállalkozók számára, hogy ezek juthassanak elsősorban az állami vagyon egy töredékéhez a privatizáció során; másrészt, az egész folyamat a nyilvánosság teljes kizárásával történt, nem volt pályázati kiírás vagy egyáltalán verseny lehetősége az érdekeltek között, tehát az esélyegyenlőség ki volt zárva a bennfentesek érdekében. Ennek eszközei voltak a zártkörű, vagy meghívásos pályázatás, a tőkeemeléses privatizáció és a részvények nyilvános értékesítése „megfelelő” előkészítés után.

A spontán privatizáció kétféle módon történt; vagy nagymértékben felértékelték a vállalatot s ennek megfelelő árért adták el vagy, egy hasonló technikával, szinte értéktelennek nyilvánították, s a vevő olcsón megvehette, persze a közbenjáróknak adott részesedés soha nem csökkent. A vállalat leértékelése volt a legnépszerűbb formája a nemzetgazdaság kifosztásának, mert sokkal könnyebben lehetett megvalósítható.

A privatizációs folyamat egyik különösen káros formája volt az „apport-privatizáció”. Ez azt jelentette, hogy az állami vállalatok nem alakultak át társasággá, hanem vagyonuk egy részét – üzemetek, más vagyontárgyakat, vagy pénzügyi forrásait – újonnan alakult, hazai vagy külföldi tőkével rendelkező, gazdasági vállalatokba, részvénytársaságokba vagy korlátozott felelősségű társaságokba vitték, s így ezek tulajdonába mentek át. Ezekért az új tulajdonosok által kibocsátott részvényekkel vagy kötvényekkel fizettek. A privatizációnak e formája hatalmas veszteségekkel járt az állam számára, mert az egész tranzakciót a vállalatok menedzserei bonyolították le, természetesen kizárólag saját és esetleges idegen tőkés társaik, érdekeik szem előtt tartva.

Egy másik hasonlóan káros eljárás volt az „önprivatizáció”, melynek értelmében a vállalat menedzsmentje maga választotta ki a privatizációban segítő tanácsadó céget. Ezekről az állam hivatalos szerve, az Állami Vagyongyűnökség, összeállított egy állítólagosan szakmai alapokon elkészített listát, melyből a vállalat vezetői választhatták ki tanácsadóikat. Mondani sem kell, hogy ez megint egy teljesen átlátszó manőver volt avval a céllal, hogy az önprivatizációt a megfelelő mederbe tereljék, különösképpen a külföldi befektetők érdekében.

Az Antall-kormány idején történt meg a döntés, hogy melyik állami vállalat privatizálható s melyik marad továbbra is állami tulajdonban, melyeknek gazdasági társasággá kellett átalakulnia. Az 1992. évi LIII., LIV. és LV. törvények végül egy egységes privatizációs keretet hoztak létre, s ezt a történelmi igazságtétellel összefüggő kárpótlási törvény és a használati jog privatizációjával kapcsolatos ún. koncessziós törvény egészítették ki. Az Antall-kormány döntött úgy, hogy a parlamentnek ne lehessen beleszólása a gazdasági privatizáció kérdéseibe miután a törvényeket megszavazta, s így teljhatalmat biztosított magának ezen a téren; e privatizációt jelölték meg „központosított” privatizáció néven.³⁵

Emellett az ÁVÜ-nek felhatalmazást adott a vállalati vagyon elvonására, mely a kommunista időkben lehetetlen volt. Ennél a rendelkezésnél is nagyobb jelentőséggel bírt azonban, hogy megszüntette a kormányellenőrzést a külföldi tőke privatizációs részvétele felett, s az új elit komoly nyereségre tehetett szert a külföldiek számára nyújtott segítségéért az óhajtott vállalatok vagy bankok privatizációjának lefolytatásában, még akkor is, ha a külföldi vásárló egyszerűen azt akarta, hogy a magyar üzem bezárásával a piacot saját termékei számára megnyissa, különösképpen a monopolkereskedelmi vállalatok esetében. Ebben az első korszakban az energetikai szektor privatizációját, mint szinte eladhatatlan stratégiai ágazatot tekintették, de a Boross-kormány ennek előkészítését mégis elkezdte, s végül is Horn Gyula idején adták el ezt a létfontosságú részét a nemzetgazdaságnak 472 milliárd forintért.

Ugyanakkor a mezőgazdaság privatizációja „Európa egyik legjobb mezőgazdaságának szétverésével az okozója a mára *szinte megoldhatatlanná vált agrárválságnak*”.³⁶ Sikerült azt is elérni, hogy a magyar vidék kultúrája, mely nemzeti identitásunknak oly fontos, szerves része volt, teljesen megsemmisült.

Egy másik kirívó igazságtalanság, mely szintén mutatja az Antall-kormány valódi szándékait, hogy az 1993. évi LXXVIII. törvény, mely a helyhatósági és állami lakások privatizálásáról rendelkezett, teljes mértékben előnyben részesítette a bérlők különféle kategóriáit és örökösüket, de teljesen figyelmen kívül hagyta a Rákosi-éra alatti államosítások veszteseit, akiknek ingatlanait minden kompenzáció nélkül vették el.³⁷

Így Magyarországon egy kettős gazdaság alakult ki. A külföldi tőkével rendelkező vagy annak alárendelt gazdasági egységek, melyek minden téren előnyben voltak a hazai tulajdonú vállalatokkal, hiszen nagyon korlátolt jövedelem, minimális bankhitel-támogatás és piaci versenyképesség jellemezte őket; ugyanakkor meghatározó szerepük volt a foglalkoztatási ráta fenntartásában, esetleg növelésében.

A Németh-kormány alatt végbement privatizáció nem hozott jelentős pénzügyi bevételt avval szemben, amit az Antall-kormány alatti „központosított” privatizáció produkált: míg, például, 1990-ben a privatizációs bevétel mindössze 670 millió forintot tett ki, addig 1991 és 1993 között 277 milliárd forintot ért el. Ezzel egy időben a privatizáció komoly tőkekivonással járt. A felvett bankhitelt a privatizáló könnyen kifizette a vállalat vagyonának értékesítéséből vagy profitjából anélkül, hogy le kellett volna mondania saját maga busás jövedelméről, míg az állam a bevett összeget egyszerűen felélte, s a felelősöknek még csak eszükbe sem jutott, hogy valamit is törlesszenek az állam egyre növekvő külföldi adósságából. Ez csak úgy volt lehetséges, hogy a privatizációs törvény megengedte a vállalatok 75 százalékos, sőt még 100 százalékos felvásárlását is, megfosztva a magyar gazdaságot eddigi pilléreitől.

A Horn-kormány időszaka „a magyar történelem legnagyobb privatizációs hajszáját hozta, s ez a négy év hozta a privatizáció történetének legnagyobb bevételét, 1100 milliárd forintot”.³⁸ Kárász Andor összegezése szerint:

„Hogy mennyire másképp is lehet értékelni a privatizációt, legszembetűnőbben a 2004-es Állami Számvevőszéki jelentéssel való összevetésből derül ki. Ebben ugyanis az olvasható: a 12.200 milliárd forintnyi induló állami vagyomból mindössze 6.900 milliárd forintnyit lehet nyomon követni. Az eredeti vagyontömeg mintegy tizede ismert okok miatt tűnt el. A maradék 4.000 milliárd azonban szőrén-szálán elveszett.”³⁹

Az első nem kommunista kormány mindenképpen elő akarta segíteni a vállalkozói osztály megszületését, s jellemző az akkori felfogásra Antall Józsefnek Mocsáry által idézett mondása, hogy „Amerikában sem kérdik, hogy jó-e a tőkés »Vadnyugathoz« hasonló körülményeket teremteni”, s ennek volt a következménye a hatalmas összegeket elnyelő bankkonszolidáció. Mindez a nemzeti vagyon újraelosztásához volt szükséges a kormányt kiszolgáló elit és pártfogoltjai számára. Egy 2005-ben írt cikkében⁴⁰ Fricz Tamás idézi a privatizáció egyik legjobb kritikáját, melynek szerzője – ki hinné? – Bokros Lajos volt:

„A spontán privatizáció politikailag robbanásveszélyes helyzet kialakulásával, illetve a társadalmi szerkezet latin-amerikai stílusú eltorzításával fenyeget. A régi bürokratikus elit az állami vagyon feletti magántulajdonosi ellenőrzés megszerzésével átalakulhat egy ugyancsak zárt és piaccellenes kereszt-összefonódásokkal megbonthatatlaná tett oligarchiává, amely előbb-utóbb kiszajátíthatja az ország zsenge demokratikus intézményeit is. Márpedig stabil demokrácia kis létszámú vagyonos kaszt túlsúlyára nem épülhet.”

Összegezve az Antall-kormány által végrehajtott privatizációt az utolsó kommunista kormányok által előkészített keretben, tagadhatatlannak tűnik, hogy ez az egész folyamat idegen érdekeket szolgált, beleértve a volt kommunista, 1990 után szocialista üzletemberek érdekeit, akik valószínűleg már akkor, amint ez később bebizonyosodott, a nemzetközi oligarchia kiszolgálóivá lettek. Antall és az akkori politikai vezetés többi emberei nem akartak forradalmat csinálni, s nem akarták egy erőskezü, szinte diktatórikus gazdasági politikával a nemzetet lassan kivezetni abból a katasztrofális helyzetből, mely országunkban 1990-ben uralkodott. Ezért nem akartak sem politikailag, sem gazdaságilag egy valódi, a szó értelmét a maga teljességében kimerítő rendszerváltozást létrehozni, mindent megtettek, hogy az országot a külföldi, multinacionális nagyvállalatok és a földkerekséget uralmuk alá hajtó bankok prédájává tegyék.

JEGYZETEK

- 1 KÖLCSEY Ferenc. *Parainesis Kölcsey Kálmánhoz*, 1837.
- 2 BARTÓK György, *Faj. Nép. Nemzet*. Budapest, 1940. http://www.federatio.org/mi_bibl/BartokGyorgy_FajNepNemzet.pdf
- 3 HORVÁTH Béla: *Levettük a vörös csillagot... Rendszerváltás „belülről”*. Budapest, Papirusz Book, 2008. Frigyesy Ágnes könyvismertetése a MIKES INTERNATIONAL-ben.
- 4 Lásd a Valóságban 1998 júniusában megjelent írást *Rendszerváltás vagy modellváltás? A jelenkori magyar politika két lehetséges perspektívája* címmel.
- 5 KÖRÖSÉNYI András. *A magyar demokrácia patológikus vonásai*. Kommentár, 2009. 5. szám, pp. 64–65. (kiemelés az eredetiben).
- 6 Véleményem tehát teljesen ellentétes Bihari Mihálynak, az MSZMP, majd MSZP egyik legkiemelkedőbb intellektuális képviselőjének meghatározásával: „A politikai rendszer forradalmi jellegű – de nem forradalmi jellegű

– átalakulása teremtette meg a gazdasági és a tágabb társadalmi rendszerváltás feltételeit és kereteit.” BIHARI Mihály. Alkotmányos rendszerváltás. VI. szemeszter, 13. előadás, 2005. április 25. Ugyanakkor Bihari elismeri, s ez mutatja előbbi értékelésének valótlanágát, hogy „A hatalomváltás nem egyenlő természetesen az uralkodó elitnek vagy a hatalomért versengő csoportok váltásával. Akkor beszélhetünk a politikai rendszer egészét átalakító, rendszerváltást előidéző hatalomváltásról, ha a változások sorozata az intézményesült hatalmi rendszer minden lényeges összetevőjét érinti. A hatalomváltás magába foglalja: az uralkodó elit cseréjét; a politikai vezetők és a politikában aktívan részt vevők tömeges méretű cseréjét; azt, hogy új hatalmi intézmények, struktúrák és viszonyok alakulnak ki a hatalmi rendszer egészéül között, és hogy mindezek következtében átalakul a döntések intézményes birtoklásának és a döntéshozatali eljárásoknak a rendszere”, mivel

- mindez nem következett be. <http://www.origo.hu/attached/20050430bihari0.rtf>
- 7 TAMÁS GÁSPÁR MIKLÓS. *A Nagy Imre ügy*. <http://beszelo.c3.hu/cikkek/a-nagy-imre-ugy>
- 8 „Az elmúlt 20 évben láthatuk”, írja Körösenyi, „hogy a magyar választók rendszeresen »felülnek« a populista választási ígéreteknek. Azaz a választói *inkompetencia* is hozzájárult ahhoz, hogy kialakulhasson és fennmaradjon a felelőtlen kormánypolitika. Ez azt jelenti, hogy Magyarországon a demokrácia hatékony működésének bizonyos előfeltételei hiányosak. Ilyen előfeltétel a választók informáltsága vagy legalábbis kompetenciája. KÖRÖSENYI, *op. cit.* pp. 66–67.
- 9 FRICZ Tamás, *Generációk és politikai értékek*. Valóság, 1990. 4. szám, pp. 8–17.
- 10 Beszélő, 2010. szeptember–december, <http://beszelo.c3.hu/cikkek/a-republikanus-szabadelvuseg-felivelese-es-lehanyaglasi>. Itt meg kell jegyezni, hogy már maga a cím egy fogalomzavarra utal, mert nincs republikánus vagy nem republikánus szabadelvűség, mert a két fogalom egymásnak ellentmond. A republikánizmus egy közösséget átfogó életszemléletet és politikai rendszert jelent, s nincs köze az állampolgári egyenlőséghez, amelyre Kende hivatkozik. Ez utóbbi a liberális demokrácia jellemzője, amint ezt tanulmányom első fejezetében elemeztem. E témára vonatkozólag lásd még esszémet: *Machiavelli – Republicanism and Liberal Democracy – Republikánizmus és liberális demokrácia – Republicanesimo e democrazia liberale*, 2006. http://www.federatio.org/mikes_bibl.html#100.
- 11 Ide vonatkozólag lásd Kendének egy korábbi cikkét, *A baloldal és a nemzet* címmel, mely megjelent a Beszélő 2005. októberi számában.
- 12 Ide tartozott, például, a Münnich Ferenc Társaság; lásd a Munkásörsgé országos parancsnokának 1989. február 19-i nyilatkozatát is.
- 13 Ezek a konzervatívok még egy fegyveres államszínnyitől sem riadtak volna vissza. A majdnem egy évvel ezelőtti kaszópusztai vadászaton belügyis és honvéd tábormokok, illetve akkori MSZMP-politikusok tervet szőttek a fegyveres katonai hatalomátvételre Raffay Ernő szerint: „Erről nekem, mint az MDF honvédelmi munkacsoportja elnökének eléggé pontos információim vannak” – jelentette ki Raffay Ernő országgyűlési képviselő szombat. Szegegyden, a Magyar Demokrata Fórum választási nagygyűlésén 1990. május 3-án.
- 14 Ez volt az a csoport, mely kitarított amellett, hogy az 1956-os forradalom „ellenforradalom” volt; 1956 nem a kommunizmus, hanem a sztálinizmus túlkapasai elleni tiltakozást fejezte ki, s a magyar diplomácia kádárista tagjai még a forradalom 50 éves évfordulóján is ezt a hazugságot igyekeztek a nyugati sajtóval elhitetni. Ebben a perspektívában 1956. október 23-a elítélését legmarkánsabban Kállay Gyula fejezte ki az MSZMP központi bizottságának 1989. február 10-i ülésén: „Az október 23-i, valóban a hibák és torzulások ki-küszöbölésére, a zsrnokni rendszer megszüntetésére irányuló békés tüntetés néhány óra lefolyása alatt ellenforradalmi felkeléssé fajult, pár nap múlva pedig fehérterrorba torkollott, s a magyar nép jövője szempontjából további még tragikusabb következményekkel fenyegetett.” M. Kiss Sándor. *Közelítések – 1956. Tanulmányok, esszék, előadások*. Budapest Kairosz Kiadó, 2011, p. 230.
- 15 Az elszámoltatás kérdésében Horn Gyula amellett állt ki parlamenti felszólalásában, hogy ne azokat próbálják büntetni, akik az akkor érvényben lévő törvények szerint cselekedtek, hanem a kimondott bűnözőket: „Mi az, amiért mégis szót kértem ennek az ügynek a kapcsán? Sajnos, mint felelős politikus, parlamenti képviselő, úgy látom, hogy mindez, ami itt előttünk van, egy folyamatnak a része. Olyan folyamatnak a része, amely kezdődött a Zétényi–Takács-féle javaslat-tal, folytatódik a III/III-ssal, most teljesen mindegy, hogy melyik került hamarabb beterjesztésre vagy sem, és úgy hírlík, hogy újabb csomagok készülnek – lehet, hogy ez nem igaz – elszámoltatás vagy leszámolás címén. Be kell vallanom, hogy már az elévülési törvény – elnézést, hogy így röviden aposztrofálok – kapcsán felmerült bennem: vajon joga van-e pálcát törni mások felett azoknak, akik ugyanúgy beilleszkedtek ebbe a rendszerbe, mint akiket vádolnak? ... Elnézést kérek, Zétényi Zsolt úr jogászként szolgált az elmúlt rendszert, Takács Péter úr tollal és a marxista-leninista ige hirdetésével... Mennyivel kerül más elbírálás alá az ő cselekedetük és mindazoké, akik ebbe a rendszerbe beilleszkedtek, mert mit tehetek mást, mint akikkel szemben megpróbálnak kreálni különböző akciókat? ... Személy szerint kétféle javaslatom volna az ügy lezárására. Az egyik, hogy ezt az egészet, úgy ahogy van, zárólják, ha kell, egy évszázadra a III/III-as ügyet. A másik, amennyiben ezt önök nem helyeslik, nem fogadják el, azt javaslom, hogy hozzák úgy nyilvánosságra, ahogy van, az egész listát. Azért hozzák nyilvánosságra, hogy többet ne lehessen manipulálni velük, hogy ne lehessen ezeket a listákat hatalmi játékokra felhasználni.”
- 16 Az MSZMP Központi Bizottságának ülése 1989. február 10-én. Népszabadság, 1989. február 11.
- 17 Népszabadság, 1989. február 23.
- 18 1989. május 11.
- 19 Evvel kapcsolatban lásd a Szakszervezetek Országos Tanácsának 1989. augusztus 30-i nyilatkozatát, melyben közli, hogy nem óhajt továbbra is részt venni az egyeztető tárgyalásokon, mert „a szakszervezetek számára meghatározó fontosságú gazdasági tárgyalások nem haladtak túl a szakértői viták szintjén, valamint azt is megállapítja, hogy a

- politikai tárgyalások egyre nyilvánvalóbban kizárólagosan pártközi fórummá válnak.”
- 20 Lásd erre vonatkozólag a Történelmi Igazságtétel Bizottság május 11-i nyilatkozatát, melyben kielégengrezte a Legfőbb Ügyészség Pártbizottságának tiltakozását Pozsgay véleményével szemben: „Tarthatatlan, hogy olyan ügyészek foglaljanak állást az ügyek félélvizsgálata kérdésében, akik korábban ilyen ügyekben szerepet játszottak, vagy a közelmúltban is hitet tettek a forradalom eseményeinek az ítéletekben rögzített értékelése mellett.”
- 21 ELEK István. *A politikus Antall József*. Magyar Hírlap, 2007. március 30.
- 22 CZAKÓ Gábor: *Az elit és a gondolatrendőrség* című, pár évvel ezelőtt írt cikkében *felteszi az elkerülhetetlen kérdéseket*: „Lehetséges-e rendszerváltás elitváltás nélkül? Lehetséges-e elitváltás a nép nélkül? Fönnmaradhat-e a nép elit nélkül?”, www.kortaronline.hu
- 23 Pozsgay Imre interjúja Angyal Ágnessel és Munkácsy Mártonnal 2009. február 24-én, *Pozsgay: „A Fidesz jött át hozzám”* címmel, http://fn.hir24.hu/itthon/2009/02/20/pozsgay_fidesz_jott_at.
- 24 A Kossuth-díjas Csoóri Sándorról tudni kell, hogy 1953-ban egy dicsőítő verset írt Rákosi Mátyáshoz, s 1957 nyarán, amikor a Kádár-rezsim kötelezte a magyar irodalom és művészet kiválóságait egy az Egyesült Nemzetekhez eljutatandó beadvány aláírására, melyben az 1956-os forradalommal kapcsolatos tárgyalások megszüntetését kéri, Csoóri ebben is komoly szerepet játszott a rendszer érdekeinek képviseletében.
- 25 Idézőjelbe tettem az alkotmányozó bizottság megjelölését, mert ennek léte is mutatja a Kerekasztal tárgyalások antidemokratikus jellegét, avval az állásponttal szemben, amit az MDF és a többi ellenzéki pártok sok tagja képviselt, így az MDF elnökségéről lecsérélt Bíró Zoltán is, hogy csak egy alkotmányozó nemzetgyűlés hozhat döntést a nemzet jövőjével kapcsolatban.
- 26 Az 1949. évi XX. törvényt az országgyűlés 1949. augusztus 18-án fogadta el, s augusztus 20-án lépett életbe. Az 1936. évi buharini szovjet alkotmány mintájára készült. <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=8365>
- 27 Az Alkotmány módosításáról, <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=8599>
- 28 A Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról, <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99000029.TV>
- 29 A Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról, <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99000040.TV>
- 30 A 32/D § első bekezdése, melyet idézek a jelenben való fontossága miatt, így hangzik: „A Magyar Nemzeti Bank feladata külön törvényben meghatározott módon törvényes fizetőeszköz kibocsátása, a nemzeti fizetőeszköz értékállóságának védelme, a pénzforgalom szabályozása.”
- 31 http://www.kulugyminiszterium.hu/NR/rdonllyres/297FD11A-4F42-4C72-85DA-7EDE8C5EEE25/0/53_1993_ABhat.pdf
- 32 Itt nem térhetek ki a bíróságok nagy szerepének tárgyalására, mert nem tartozik közvetlenül a témához. De mégiscsak fel kell tenni a kérdést, hogy a demokratikus társadalomban miért a bírőké a legfőbb szerep, akik mindenben dönthetnek? Ennek magyarázata az, hogy az oligarchikus pénzügyi hatalom csak a pénz uralmát ismeri el, minden morális elvet elvetett s így szüksége van egy intézményre, melynek előre meghatározott döntéseire hivatkozni lehet az emberek szemében. Int a megtámadhatatlan tekintéllyel rendelkező társadalmi igazságszolgáltatás egyetlen alapjára.
- 33 UDVARDY Zoltán. *Szocialista csődlovagok: Ismét az IMF karjaiban. Hitelt hitelre halmoznak 1973 óra – Újra itt az öreg hölgy*. Magyar Nemzet Online, 2008. október 28. Az eladósodásra vonatkozó adatok szintén Udvardy írásából származnak.
- 34 A privatizációs folyamat leírásával kapcsolatban különösen sokat merítettem MOCSÁRY JÓZSEF tanulmányából, *Visszapillantás a privatizációra*, mely az Eszmelet nevű folyóirat 52. számában jelent meg 2001-ben, http://epa.oszk.hu/01700/01739/00037/eszmelet_EPA01739_52.item350.htm
- 35 „A privatizáció egész rendszere, módszerei változatlanok maradtak” – írja Mocsáry. „Új privatizációs törvény, illetve vagyonpolitikai irányelvek csak 1992. augusztus-október folyamán jelentek meg, s ezek is szinte változatlanul újrafogalmazták a meglévő rendszert. Ami az Antall-kormány hivatalba lépésével viszont azonnali változást jelentett, az a privatizáció kormánykézbe vétele volt. A privatizáció irányítása átkerült a parlamenttől a kormányhoz, a menedzsmenetek kezéből az új rendszerváltó elithez... Az üzleti titokként kezelt privatizációs aktusokat a kormány ezáltal tudta a keményen kézbe vett Állami Vagyonügynökség ellenőrzése alá helyezni, biztosítva egyszersmind, hogy a privatizáció kedvezményezettjei az új, elsősorban állami elit és klientúrája, illetve ezek pártfogoltjai legyenek”, MOCSÁRY, *op. cit.*
- 36 *Ibid.*
- 37 FRANKA Tibor. *Szegfűk a Rózsadombon (Rákositól Gyurcsányig)*. Budapest, 2006, p. 51.
- 38 KÁRÁSZ Andor. *Igazolt visszaélés*. Demokrata, 2011. március 29.
- 39 *Ibid.*
- 40 FRICZ Tamás. *Szétprivatizált ország, a rendszerváltás kudarcos útja*. Megjelent a Magyar Nemzet-ben; www.m-ember.hu/hirek.php?id=24